

05605

g 21

1848^{dik} ÉVI
MAGYAR ORSZÁGGYÜLÉSEN
ALKOTOTT
TÖRVÉNYCZIKKELYEK.

A sajtó szabadság visszaállításának első évében.

Handwritten marks at the top of the page.

05605. g
Hungary - Országgyűlés
1848^{dik} ÉVI

MAGYAR ORSZÁGGYÜLÉSEN

ALKOTOTT

TÖRVÉNYCZIKKELYEK.

A sajtó szabadság visszaállításának első évében.

P E S T E N,
TRATTNER ÉS KÁROLYI KÖNYVNYOMTATÓ INTÉZETÉBEN.
URI ÉS GRANÁTOS UTSZA 453 SZ.

MI

ELSŐ FERDINÁND,

ISTEN KEDVEZŐ KEGYELMÉBŐL AUSZTRIAI CSÁSZÁR,
MAGYAR ÉS CSEHORSZÁG' E NÉVEN ÖTÖDIK,
DALMÁT, HORVÁT, TÓT, HALICS, LADOMÉR, RÁMA,
SZERB, KUN ÉS BOLGÁRORSZÁGOK APOSTOLI, UGY
LOMBARDIA, VELENCZE, ILLYRIA, JERUSÁLEM stb.
KIRÁLYA; AUSZTRIA FŐHERCZEGE, TOSCANA NAGY-
HERCZEGE; LOTHARINGIA, SALZBURG, STEYER, KO-
RONTÁN ÉS KRAJNA HERCZEGE; ERDÉLY NAGYFE-
JEDELME; MORVAI ŐRGRÓF; FEL- ÉS AL-SLÉZIA,
MODENA, PARMA, PIACENZA ÉS GUASTALLA, OSVIE-
CZIM ÉS ZÁTOR, TESCHEN, FRIAUL, RAGUZA ÉS
ZARA stb. HERCZEGE; HABSBURG, TYROL, KYBURG,
GÖRCZ ÉS GRADISKA GRÓFJA; TRIENT ÉS BRIKEN
FEJEDELME; FEL- ÉS AL-LUSITZA S ISTRIA ŐR-
GRÓFJA; HOHENEMS, FELDKIRCH, BREGENCZ, SON-
NENBERG stb. GRÓFJA; TRIEST, KATTARO, ÉS A
SLÁV ŐRGRÓFSÁG URA stb.

Emlékezetűt adjuk ezennel jelentvén mindennek kit illet:
hogy minekutánna Mi kedvelt Magyarországunk s a hozzá
kapcsolt Részek hű Karáival és Rendeivel tanácsko-
zandók, a törvény értelmében 1847dik évi Szentandrás-hava
7dik napjára esett pünkösdtáni huszonnegyedik vasárnapra

szabad királyi Pozsony városunkba köz- vagyis országgyűlést rendeltünk, hirdettünk, s azt a Mindenható kedveséből személyesen vezérlettük volna, befejeztetvén s elvégeztetvén, utóbb az országgyűlési tanácskozások, említett Magyarországunk, és a hozzákapcsolt Részek Egyházi-Főrendei, Zászlósai, Ország Nagyai és Nemesei, úgy egyéb Karai és Rendei az általok azon Országgyűlésen közértelemmel és szavazattal, egyenlő és egybehangzó akarattal, a Mi jóváhagyásunk mellett, alkotott következő Törvényczikkeket nyújtották és mutatták be légyen Felségünknek, esedezvén alázatosan Felségünk előtt, miszerint mindazon törvényczikkelyeket és az azokban foglaltakat, összesen és egyenként, helyéseknek, kedveseknek és elfogadottaknak vallván, és azokhoz királyi megegyezésünket adván, királyi hatalmunkkal kegyelmesen elfogadni, helybenhagyni s megerősíteni, s mind Minmagunk megtartani, mind minden Mások által is, kiket illetnek, megtartatni méltóztatnánk.

Melly törvényczikkelyek tartalma ez:

Előbeszéd.

Néhai dicső emlékezetű fenséges cs. kir. örökös főherczeg József, Magyarország nádora, a hon javára folytatott földi pályájáról az isteni gondviselés változhatlan végzése által elszólíttatván, Felséges I-ső Ferdinand ausztriai császár, s Magyarország e néven V-ik apostoli királya, az Ország s ahoz csatolt részek Karait s Rendeit, az 1608-dik évi koronázás előtti 3-dik törvény czikk értelmében eszközlendő nádorválasztásra, s különben is a törvény rendelete szerint a végett: hogy velük az ország boldogságának nevelésére, s a közjó gyarapítására kívánt többféle nagy fontosságu törvényes intézkedésekről atyai szívének ohajtása szerint tanácskozhassék, az 1847. esztendei sz. András hó 7-dik napjára eső pünkösd utáni huszonnegyedik vasárnapra sz. kir. Pozson városába országgyűlésre egybehívta, s ezt a nemzet örömének legélénkebb kitörései között magyar nyelven nyitván meg, saját felséges személyében vezérlette.

Ennek következtében az ország és ahoz kapcsolt részek Karai és Rendei a Nádornak törvényes megválasztásán kívül nem késtek ő felsége iránti tántorithatlan hűségük, s a haza iránti szent kötelességüknek érzetétől vezéreltetve, figyelmüket azokra fordítani, mi-
ket az összes magyar népnek jogban és érde-
dekben egyesítése — az ország törvényes ön-
állása, — s függetlensége; a *pragmatica sanctio*
által vele válhatlan kapcsolatban álló tartomá-
nyok iránti törvényes viszonyai; — a nemzet
alkotmányos életének, a kor igényei, s a kö-
rülmények sürgős volta által szükségelt kifej-
tése; s a szellemi erők és anyagi tehetség a-
zon lelkesült összehangzásának ez alapokoni
élénkítése halaszthatlanul megkívánt; melly-
ben a felséges uralkodó ház s az ahoz örök
hűséggel ragaszkodó nemzet, a bizonytalan jö-
vőnek minden eseményei között, rendíthetlen
támaszukat találандják fel; s az eképen alko-
tott törvényczikkeket ő felségének alázatosan
elibe terjesztették, esedezvén: hogy azokat
elfogadni, királyi hatalmával jóváhagyni, s
mind Maga megtartani, mind pedig minden
Mások által is sértetlenül megtartatni méltóz-
tassék:

1848.

Törvényczikkelyek.

1. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Dicsöült József Nádor emléke törvénybe iktattatik.

Elhunyt cs. kir. ausztriai Főherczeg József Magyarország nádora, az isteni gondviselés változhatlan végzete által az élők sorából elszóllítván, az ország Rendei nevének a maradék előtt is dicsőített felmutatása végett, Ő Felsége meg-egyezésének hozzájárultával elhatározták.

1. §. József nádor azon ernyedetlen buzgalomért, mellyel félszázadon keresztül, nem ritkán nehéz körülmények között, a hazának ügyeit vezérlette, a nemzet háláját teljes mértékben kiérdemelte.

2. §. A történetkönyv azon gyász lapjára, mellyre mulandó éltének utolsó órája jegyezve van, az ország Rendei ezennel reá írják nevének a nemzet kebelében el nem mulható emlékezetét.

2. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Fenséges cs. k. ausztriai Főherczeg ISTVÁN Magyarország Nádorává választatik.

Ő cs. kir. és apostoli Felsége ez országgyűlését Nádor-választás végett kegyelmes királyi meghívó levele által különösen is kitüzvén, miután a megüresedett nádori méltóságra kegyelmesen kijelelték névsorát, kir. titkos pecsétével lepecsételve, idősb Majláth György országbírónak a kegyelmes kir. előadásokkal együtt általnyujtani, s e képen az ország Rendei kívánságának és a törvény rendeletének eleget tenni kegyelmesen méltóztatott: az ország Rendei Ő Felsége kegyel-

mes színe elől tanácskozási terméikbe eltávozván, a kir. levélnek, mely a kijelöltek neveit magában foglalta, sértet-enhagyása mellett, tehát a kijelölés szokásszerinti kihirdetésének mellőzésével, cs. kir. ausztriai örökös Főherczeg Istvánt, dicső emlékezetű cs. kir. ausztriai örökös Főherczeg József nádorispánnak fiát, egyhangulag és közös akarattal az ország nádorává elválasztották; nemcsak azért: hogy e választás által a fejedelem és ország közötti kölcsönös bizodalom, mely a közboldogság alapja, minél szorosabb kapcsolatok által megerősítették, és lehető nehéz időkben a koronás fejedelem előtt minél hathatósab közbenjárásra számot tartassanak: hanem különösen azért is, mert fényes lelki tehetségei és a magyar nemzet iránti különös hajlandósága, előttök s az egész ország előtt köztudomásra ismeretes; minél fogva azon veszteséget, melyet elhunyt atyjában a nemzet kesereg, kipótolni képesnek csak őt tartották. — Valamint-hogy már csak ez országgyűlés története is azon általános bizodalmat, mellyel az egész nemzet által egyhangu lelkesedéssel elválasztatott, fényesen igazolták.

Melly ebbeli és ekként történt választásra nézve egyébiránt kijelentetik: hogy az jövő esetekre zsinórmértékül nem szolgálánd, sőt inkább az ország törvényei mind a Felsőg kijelölési, mind az ország Rendeinek szabad választási jogait illetőleg, mind végre azok, mellyek a nádori méltóság hatósága és jogai iránt eddig alkottattak, minden jövőendő időkre épségben fentartatnak

Ő cs. és kir. apostoli Felsőge az ország Rendeinek ezen eképen, és teljes szabadsággal tett választását, annak szokott módon történt bejelentése után, kegyelmesen elfogadván; egyszersmind az ország Rendeit biztosítani méltóztatott, nem csak az iránt, hogy az ország törvényét, melly négy alkalmas egyének kijelölését rendeli, hanem egyszersmind az iránt: hogy a nádori méltóságot minden törvényes jogaiban ennekutánna is fen fogja tartani, és eszközölni, hogy az elválasztott új nádor a nádori és ezzel kapcsolt királyi helytartói méltóság minden törvényes jogait és köteleességeit egész kiterjedésben, minden bár honnan eredhető akadály nélkül, teljes mértékben gyakorolhassa.

Ezután az elválasztott új nádor az ország Rendei által Ő Felsége kegyelmes színe elibe kísértetve, fogadást tett, hogy a nádori méltóságot a törvények szoros értelme szerint fogja viselni; egyszersmind hitét a királynak és az országnak esküvéssel kötötte le; az ország Rendei pedig Ő Felségének királyi levelét, melyben a kijelöltek nevei foglaltattak, bontatlanul, bizodalomuknak annál erősebb bizonyságaul, lepecsételve, úgy mint általvették, legfelsőbb kezeibe ismét alázasosan visszaszolgáltatták. Ezekhez képest

1. §. Ő cs. kir. főherczegségének ausztriai örökös főherczeg Istvánnak az ország nádorává lett elválasztatása ezennel törvénybe iktattatik.

2. §. A nádor méltóságához mérséklendő tisztii díja iránt azon 3000 darab aranyon kívül, mely őtet mint a jászok és kunok főkapitányát és főbiráját illeti, a jövő országgyűléséig ideiglenesen a magyar miniszterium által Ő Felsége fog intézkedni.

3. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Független magyar felelős Ministerium alakításáról.

1. §. Ő Felségének a királynak személye szent és sértetetlen.

2. §. Ő Felségének az országbóli távollétében a nádor s királyi helytartó az országban s ahhoz kapcsolt részekben; a korona egységének, s a birodalom kapcsolatának épségben tartása mellett, a végrehajtó hatalmat a törvény s alkotmány ösvényén teljes hatalommal gyakorolja, s ez esetben a mostani nádor cs. kir. Főherczeg Istvánnak személye hasonlóképen sérthetetlen.

3. §. Ő Felsége, s az Ő távollétében a nádor s királyi helytartó a végrehajtó hatalmat a törvények értelmében független magyar ministerium által gyakorolják, s bármely rendeleteik, parancsolataik, határozataik, kinevezéseik csak úgy érvényesek, ha a Buda-Pesten székelő ministerek egyike által is aláíratnak.

4. §. A ministeriumnak mindegyik tagja mindennemű hivatalos eljárásaért felelős.

5. §. A ministerium székhelye Buda-Pest.

6. §. Mindazon tárgyakban, melyek eddig a m. k. udvari cancelláriának, a k. helytartótanácsnak, s a k. kincstárnak, ide értvén a bányászatot is, köréhez tartoztak, vagy azokhoz tartozniok kellett volna, s általában minden polgári, egyházi, kincstári, katonai, és általában minden honvédelmi tárgyakban Ő Felsége a végrehajtó hatalmat ezentul kizárólag csak a magyar ministerium által fogja gyakorolni.

7. §. Az Érsekek, Püspökök, Prépostok, s Apátoknak és az ország zászlósainak kinevezése, a kegyelmezés jogának gyakorlata, és a nemességnek, címeknek, s rendeknek osztása, mindig az illető felelős magyar minister ellenjegyzése mellett, egyenesen Ő Felségét illeti.

8. §. A magyar hadseregnek az ország határain kívüli alkalmazását, nemkülönb a katonai hivatalokrai kinevezéseket, szinte úgy Ő Felsége fogja, a 13. §. szerint, folyvást királyi személye körül leendő felelős magyar, minister ellenjegyzése mellett elhatározni.

9. §. Azon tárgyak, melyek a 6-ik §-ban említett kormánytestületek által végelhatározás végett Ő Felségéhez szoktak felterjesztetni, kivéve a 7-ik és 8-ik szakaszokban kijelölteket, Ő Felségének az országbéli távollétében a ministerium által a nádor s királyi helytartó elhatározása alá terjesztendő.

10. §. A ministerium áll: egy elnökből, s ha az maga tárczát nem vállal, kivüle még nyolcz miniszerből.

11. §. A ministerelnököt Ő Felségének az országbéli távollétében a nádor s királyi helytartó, Ő Felségének jóváhagyásával nevezi.

12. §. Ministertársait legfelsőbb megerősítés végett az elnök teszi javaslatba.

13. §. A ministerek egyike folyvást Ő Felségének személye körül lesz, s mindazon viszonyokba, melyek a hazát az örökös tartományokkal közösen érdeklik, befolyván, azokban az országot felelősség mellett képviseli.

14. §. A ministeriumnak, azon tagján kívül, melly a Felség személye körül a 13. §-ban említett ügyekre ügyelend, következő osztályai lesznek:

- a) Belügyek.
- b) Országos pénzügy.
- c) Közmunka és közlekedési eszközök, és hajózás.
- d) Földművelés, ipar és kereskedés.
- e) Vallás és közoktatás.
- f) Igazságszolgáltatás és kegyelem; és
- g) Honvédelem osztályai.

15. §. Mindegyik osztálynak, valamint az ahoz tartozó, s az illető osztályfőnökök vezérlete alatt állandó hivatalos személyzetnek élén külön minister áll.

16. §. A kebelébeni ügykezelés módját a ministerium maga határozzandja meg.

17. §. Az összes ministerium tanácsülésében, midőn Ő Felsége, vagy a nádor királyi helytartó abban jelen nincs, a miniszerelnök elnököl, ki e tanácsot, midőn szükségesnek látja, mindenkor összehívhatja.

18. §. Mindegyik minister azon rendeletért, mellyet aláír, felelősséggel tartozik.

19. §. Az ország közügyei felett Ő Felsége, vagy a nádor s királyi helytartó, vagy a miniszerelnök elnöklete alatt tartandó értekezés végett, Buda-Pesten álladalmi tanács állítatik fel, melly a legközelebbi országgyűlésen fog állandóan elrendéztetni.

20. §. Az Ő Felsége személye körül leendő minister mellé a kívántató hivatalos személyzettel két álladalmi tanácsos rendeltetik, kik jelenleg a magyar kir. udv. cancellaria előadó tanácsosai közül fognak az illető minister előterjesztésére neveztetni.

21. §. A 7. §-ban említett s egyenesen Ő Felségének fentartott tárgyakat, a személye mellé rendelt felelős magyar minister fogja a mellette levő álladalmi tanácsnokokkal és személyzettel kezelni.

22. §. A magyar kir. udv. cancellaria többi előadó tanácsosai a 19. §-ban említett álladalmi tanácsba fognak áttétetni.

23. §. A magyar királyi helytartótanács s az udvari kincstar az illető ministeri osztályok között az álladalmi tanács alakításánál is szemügyben tartandó 1791: 58-ik t.czikkre való figyelemmel felosztatnak.

24. §. A 6-ik §-ban körülirt kormánytestületeknek előlülő tagjai a 19-ik §-ban említett álladalmi tanácsban foglalnak helyet, s ott a Felség, a nádor királyi helytartó, vagy ministerek távollétében elnökölnek.

25. §. A 6-ik §-ban említett kormánytestületeknek minden hivatalnokai és szolgálai, s így nemcsak azok, kik újabb alkalmazást nyernek, hanem addig, míg másképen fognak alkalmaztathatni, azok is, kik a felebb említett ministeri osztályokban el nem helyeztetnek, jelenleges fizetésüket egészen megtartandják.

26. §. Az ország minden törvényhatóságainak eddigi törvényes hatósága ezentúl is teljes épségében fentartandó.

27. §. A törvényes bíróságok és ítélőszékek törvényes önállásukban, s a törvény további rendeleteig eddigi szerkezetükben fentartandók.

28. §. A ministerek az országgyűlés mindegyik táblájánál üléssel bírnak, s nyilatkozni kívánván, meghallgatandók.

29. §. A ministerek az országgyűlés mindegyik táblájánál annak kíváratára megjelenni, s a megkívántató felvilágosításokat előadni tartoznak.

30. §. A ministerek hivatalos irataikat az országgyűlés mindegyik táblájának kíváratára, magának a táblának, vagy a tábla által kinevezett küldöttségnek megvizsgálása alá bocsátani köteleztetnek.

31. §. A ministerek szavazattal az országgyűlésen csak azon esetben bírnak, ha a felső táblának törvény szerint tagjai, vagy követül az alsó táblához megválasztatnak.

32. §. A ministerek feleletre vonathatnak:

a) Minden oly tettért, vagy rendeletért, melly az ország függetlenségét, az alkotmány biztosítékait, a fenálló törvények rendeletét, az egyéni szabadságot, vagy a tulajdon szentségét sérti, s általuk hivatalos minőségükben követtetik el, vagy illetőleg adatik ki.

b) A kezeikre bízott pénz, s egyéb értékek elsikkasztásaért, vagy törvényellenes alkalmazásaért.

c) A törvények végrehajtásában, vagy a közcsend és bátorság fentartásában elkövetett mulasztásokért, a mennyiben ezek a törvény által rendelkezésükre bízott végrehajtási eszközökkel elháríthatók valának.

33. §. A ministereknek vád alá helyheztetését az alsó tábla szavazatainak általános többségével rendeli el.

34. §. A biráskodást a felső tábla által, saját tagjai közül titkos szavazással választandó bíróság, nyilvános eljárás mellett gyakorlandja, és a büntetést a vétséghez aránylag határozandja meg.

Választatik pedig összesen 36 tag, kik közül azonban tizenkettőt az alsó tábla által a vádpör elévitelére kiküldött biztosok, tizenkettőt pedig a vád alá vont ministerek vehetnek vissza. Az ekkint alakított, és tizenkét személyből álló bíróság fog fölöttök ítéletet mondani.

35. §. Az elmarasztalt miniszterre nézve a királyi kegyelmezési jog csak általános közbocsánat esetében gyakorolható.

36. §. Hivatalos minőségükön kívül elkövetett egyéb vétségekre nézve a ministerek a köztörvény alatt állanak.

37. §. A ministerium az ország jövedelmeinek és szükségseinek kimutatását — s a multa nézve az általa kezelt jövedelmekről számadását országgyűlési megvizsgálás, s illetőleg jóváhagyás végett — évenként az alsó táblánál bemutatni köteles.

38. §. A ministerium hivatalbeli fizetését, a törvényhozás további rendeleteig, a nádor s királyi helytartó határozandja meg.

4. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Az országgyűlés évenkénti üléseiről.

1. §. Az országgyűlés jövendőben évenként, és pedig Pesten tartandván üléseit, az évenkénti ülésre az ország Rendit Ő Felsége minden évben, s a mennyire a körülmények engedik, a téli hónapokra hivandja össze.

2. §. A hozandó törvények jövődre Ő Felsége által az évi ülés folyama alatt is szentesíttethetnek.

3. §. A képviselők három évig tartandó egy országgyűlésre, s ezen országgyűlésnek mindhárom évi üléseire választatnak.

4. §. 1848-tól kezdve minden harmadik év eltelte után, a következő országgyűlés első évi ülésének megnyitását megelőző hat hét lefolyása alatt, országszerte új képviselőválasztás történik, midőn azok is, kik időközben választattak meg, csak új megválasztás által tarthatják meg képviselő helyeiket, és pedig szinte egy országgyűlés három évi üléseire.

5. §. Ő Felségének joga van az összejött évi ülést prorogálni, s berekeszteni, sőt az országgyűlést a három év eltétele előtt is feloszlatni, és ekkor új képviselő választást rendelni; de ez utolsó esetben az újabb országgyűlés összehívásáról aképen rendelkezendik: hogy ez az elébbinek feloszlatásától számítandó három hónap alatt összeüljön.

6. §. Az évi ülés az utolsó évrőli számadásnak, és következő évi költségvetésnek a ministerium által leendő előterjesztése, s az irántoki határozatnak meghozatala előtt be nem rekesztethetik, sem az országgyűlés fel nem oszlatatik.

7. §. Elnököt és egy másod elnököt a főrendi táblához, a tábla tagjaiból, Ő Felsége nevez ki, de jegyzőit, szinte saját tagjai közül, titkos szavazás útján a tábla maga választja.

8. §. A királyi tábla a képviselők táblájának kiegészítő része lenni ezennel megszűnvén, a képviselő tábla egy elnököt, két alelnököt, és jegyzőket, tagjainak sorából, titkos szavazás útján, maga választ.

Mind a két táblának elnökei az országgyűlés egész folyamára, a többi táblahivatalnokok pedig évenként, az első ülésben választatnak, és illetőleg neveztetnek ki, melly ülésben az elnökséget a tábla legkorosb tagja viendi.

9. §. Ugy a főrendi, mint az alsó táblai elnök az országos pénztárból díjt hűz, melly a legközelebbi országgyűlés első évi ülésében fog meghatározatni.

10. §. Ülései mind a két táblának ezután is nyilvánosak. A tanácskozásaiban szükséges csend, és rend, s a hallgatók teljes hallgatagságban tartása iránt mindenik tábla szabálya-

kat alkot, s azoknak végrehajtását elnöke által szigoruan eszközölteti.

11. §. E részben előlegesen már most rendeltetik, hogy a hallgatóságnak a tanácskozást háborgatni semmiképen nem szabad.

12. §. Ha egyes hallgató, vagy a hallgatóság, a tanácskozást háborgatja, és az elnöki egyszeri intésnek sikere nincs, másod ízben a jelen törvényre hivatkozva, az egyes hallgatót, vagy illetőleg a hallgatóságot, kiharancsolhatja, és annak helyét bezáráthatja.

13. §. Ez megtörténvén, a tanácskozás vagy azon nap, vagy később, a többség határozata szerint, de mindig nyilvánosan folytatattatik.

14. §. A rend és csend fentartása terembiztosok által, szükség esetében a nemzeti őrség alkalmazásával eszközöltetik.

15. §. Az előbbi §§-ban említett szabályokon kívül, a legközelebbi évi ülésben legelsőbben is mindenik tábla magának rendszabályokat készít, melyekben a tanácskozás, és szavazás módja és rende, s általában véve a tábla belügye meg fog határozatni, de a melyeknek a szorosabb értelemben vett tanácskozási rendet illető része, csak az évi ülések végével, s csak a törvényjavaslatok tárgyalásának bevégezése után, fog módosíthatatni.

5. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Az országgyűlési követeknek népképviselet alapján választásáról.

A jelen év folyama alatt a 4. törvényczikk értelmében Pesten tartandó legközelebbi országgyűlésre küldendő követeknek népképviselet alapján választására nézve ideiglenesen következők rendeltetnek:

1. §. Politikai jogélvezetet azoktól, kik annak eddig gyakorlatában voltak, elvenni, a jelen országgyűlés hivatásának nem érezhetvén, mind azok, kik a megyékben és szabad kerületekben az országgyűlési követek választásában eddig szavazattal bírtak, e jog gyakorlatában ezennel meghagynak.

Ezekon kívül:

2. §. Az országnak s kapcsolt részeknek mindazon ben-
született vagy honosított, legalább 20 éves, és sem atyai,
sem gyámi, sem gazdai hatalom, sem pedig elkövetett hü-
ségtelenség, csempészkedés, rablás, gyilkolás és gyujtoga-
tás miatt fenyték alatt nem lévő lakosai, a nőket kivéve,
törvényesen bevett valláskülönbség nélkül, választók:

a) Kik szabad királyi városokban, vagy rendezett ta-
nácsccsal ellátott községekben 300 e. ft értékű házat, vagy
földet, egyőb községekben pedig eddigi urbéri értelemben
vett $1\frac{1}{4}$ telket, vagy ezzel hasonló kiterjedésű birtokot,
kizáró tulajdonul, vagy hitveseikkel, s illetőleg kiskorú
gyermekeikkel közösen birnak.

b) Kik mint kézművesek, kereskedők, gyárosok tele-
pedve vannak, ha tulajdon műhellyel, vagy kereskedési te-
leppel, vagy gyárral birnak, s ha kézművesek, folytono-
san legalább egy segéddel dolgoznak.

c) Kik, habár a fentebbi osztályokba nem esnek is,
saját földbirtokukból vagy tőkéjükből eredő 100 ezüst fo-
rint évenkénti állandó s biztos jövedelmet kimutatni ké-
pesek.

d) Jövedelmükre való tekintet nélkül a tudorok, se-
bészek, ügyvédek, mérnökők, academiai művészek, taná-
rok, a magyar tudós társaság tagjai, gyógyszerészek, lel-
készek, segédlelkészek, községi jegyzők, és iskola tani-
tók, azon választókerületben, mellyben állandó lakásuk van.

e) Kik eddig városi polgárok voltak, ha a fentebbi
pontokban leirt képességgel nem birnak is.

3. §. Választható mind az, ki választó, ha életének
24-ik évét betöltötte, s a törvény azon rendeletének, mi-
szerint törvényhozási nyelv egyedül a magyar, megfelelni
képes.

4. §. Az országnak követküldés végett választó ke-
rületekre felosztása, a megyék, kerületek és szabad kir.
városok törvényhatósági területére és önállására nézve
semmi változtatást nem okoz.

5. §. Fog pedig állani a képviselőház, Erdélyt ide
nem értve, 377 követből, kik mindnyájan egyenlő szava-

zattal birandnak, s úgy a népszám, mint területi, s közgazdasági tekintetek alapjára tett aránylagos felosztással következőleg választatnak:

A) Egyes Községek által küldendő követek:

1. Ó-Arad küld.	1	köv.
2. Besztercze-Bánya, a hozzá tartozó bányász telepekkel	1	„
3. Buda	2	„
4. PEST	5	„
5. Debreczen	3	„
6. Eszék	1	„
7. Eztergom, az érseki s Sz. György és Szent Tamás városokkal	1	„
8. Fejérvár	1	„
9. Győr városa	1	„
10. Kassa	1	„
11. Komárom városa	1	„
12. Körmöcz	1	„
13. Pécs	1	„
14. Pozsony, Pozsony-Váraljával	2	„
15. Selmecz, Béalabányával	1	„
16. Sopron városa	1	„
17. Szabadka	2	„
18. Szathmár-Németi	1	„
19. Szeged	2	„
20. Temesvár	1	„
21. Ujvidék	1	„
22. Zombor	1	„
23. Baja, Istvánmegyével	1	„
24. Nagy Becskerek	1	„
25. Békés városa	1	„
26. Jászberény	1	„
27. Böszörmény	1	„
28. Békés Csaba	1	„
29. Csongrád városa	1	„
30. Czegléd	1	„
31. Eger	1	„

32. Félegyháza	1	köv.
33. Gyöngyös	1	„
34. Gyula	1	„
35. Halas	1	„
36. Kecskemét	2	„
37. Nagy-Kikinda	1	„
38. Nagy-Körös	1	„
39. Makó	1	„
40. Miskolcz	2	„
41. Nyiregyháza	1	„
42. Pápa	1	„
43. Szarvas	1	„
44. Szentcsanak	1	„
45. N. Váradi, Váradi-Olaszival	1	„
46. H. M. Váradhely	1	„
47. Versecz	1	„
48. Zenta	1	„

B) Megyék, szab. kerületek és városok videkeiből alakított választókerületek, melyek követeinek választásában azon városok részt nem vesznek, a melyek saját követküldési joggal vannak fentebb felruházva:

49. Moson megye küld	2	„
50. Győr megye	3	„
51. Komárom megye	4	„
52. Fejér megye	5	„
53. Tolna megye	6	„
54. Baranya megye	7	„
55. Somogy megye	8	„
56. Veszprém megye	6	„
57. Zala megye, hol egyik választó kerület főhelye Kanizsa	9	„
58. Vas megye, Kőszeg sz. kir. várossal együtt küld	10	„

Egyik választó kerület főhelye *Kőszeg sz. kir. város*, másike *Szombathely*, melyekhez a megye annyi népességű vidéket csa-

tol, mennyi a 10 követséghez képest egy követ választására megkívántatik.

59. Sopron megye, *Kis-Marton* és *Ruszt* sz. kir. városokkal együtt küld 6 köv.

Egyik választó kerület főhelye *Kis-Marton*, s ahhoz *Ruszt* város is tartozand, — s ezen választó kerülethez aránylagos népességű vidék csatolandó.

60. Pozsony megye, *Nagy-Szombat*, *Sz.György Basin* és *Modor* kir. városokkal küld 8 „

Egyik választó kerület főhelye *N.-Szombat*, a másiké *Bazin*, s e kerülethez számítandók *Modor* és *Szent György* kir. városok is. Ezen választó kerületekhez szinte aránylagos népességű vidékek csatolandók.

61. Nyitra megye, *Szakolcza* kir. várossal küld 11 „

Egyik választó kerület főhelye *Szakolcza*.

62. Trencsén megye, *Trencsén k. várossal*, mint egyik választó kerület főhelyével küld 8 „

63. Árva megye küld 2 „

64. Liptó megye küld 2 „

65. Túróc megye küld 2 „

66. Zólyom megye, *Breznóbánya*, *Libetbánya*, *Zólyom* és *Korpona* kir. városokkal küld 3 „

Egyik választó kerület főhelye *Breznóbánya*, melly kerülethez *Libetbánya*, másiké *Korpona*, mellyhez *Zólyom k. város* is csatolandó, a követszámmal arányzandó népességű megyei vidékekkel.

67. Bars megye, *Uj-Bánya k. várossal* együtt küld 3 „

Egyik választó kerület főhelye *Uj-Bánya*.

68. Esztergom megye küld 2 „

69. Hont megye, *Bakabányával* együtt küld 3 „

70. Nógrád megye küld 6 „

71. Pest megye küld 10 „

72. Bács megye 10 „

73. Verőcze megye küld 4 „

74. Szerém megye 3 „

2*

75. Posega megye, Posega sz. k. várossal, mint egyik választó kerületi főhellyel küld . . .	2	köv.
76. Heves megye	8	"
77. Borsod megye	6	"
78. Gömör megye	6	"
79. Szepes megye, Lőcse és Késmárk sz. kir. városokkal, mint választó kerületi főhelyekkel s a szepesi XVI. városkerülettel együtt küld . . .	6	"
80. Sáros megye, <i>Eperjes, Bárfa, Szeben</i> sz. kir. városokkal, mint választó kerületi főhelyekkel együtt küld	6	"
81. Torna megye	2	"
82. Abauj megye	5	"
83. Zemplén	8	"
84. Ung	4	"
85. Bereg	4	"
86. Krassó	6	"
87. Temes megye	8	"
88. Torontál megye	9	"
89. Csanád megye	2	"
90. Csongrád megye	2	"
91. Békés megye	2	"
92. Marmaros megye	6	"
93. Bihar megye küld.	12	"
94. Szathmár megye, Nagy Bánya várossal, mint választókerületi főhellyel	7	"
95. Szabolcs	6	"
96. Ugocsa	2	"
97. Arad	6	"
98. Kraszna megye és <i>Zilah</i> város, mint egyik választókerületi főhely, küld	2	"
99. Közép-Szolnok megye	3	"
100. Zaránd	2	"
101. Kövár-vidéke	2	"
102. Jász-kún-kerületek	4	"
103. Hajdú-kerület	2	"
104. Fiumei-kerület	1	"
105. Horvátország	18	"

106.	Horvát határőrvidék, u. m. likkai, ottocháni, ogulini, sluini, 1-ső báni, 2-dik báni, varasd-kőrösi, s varasd-sz.-györgyi ezredek, mindenik ezred küld 1; összesen	8	köv.
107.	Szerémi végvidék, u. m. gradiskai, brodi és pétervári ezredek, mindenik 1 követet, összesen	3	„
108.	Csajkások kerülete küld	1	„
109.	Bánsági végvidék, u. m. német-bánsági, oláh-bánsági és illyr-bánsági ezredek, mindenik 1 követet, összesen	3	„

Összesen 377 követ.

Erdély, ha csatlakozni akar, küld a 7. törvénycikk szerint, kebelében felosztott 69 követet.

6. §. Minden egy követ választása végett egy külön választókerületnek kell alakítani, s mindegyik választókerület csak egy országgyűlési követet választ.

7. §. Minden megyének a jelen törvény királyi szentesítése után legfeljebb 20 nap alatt tartandó közgyűlésében:

a) A megyének választókerületekre az 5-dik §-ban meghatározott követszám szerinti felosztása, s e kerületeknek az 5-ik §-ban foglaltakon kívül kijelölendő főhelyei, a kisgyűlés, vagy a hol ez tartatni nem szokott, alispánilag összehívandó küldöttség által előlegesen készítendő terv nyomán, a népesség számára, s illetőleg a lakásuk helyén kívül szavazandó választók könnyebbségére való tekintettel megállapítatnak.

b) A jelen törvény rendeleteinek végrehajtására, s általában a választási ügynek minden ágazataibani kezelésére s vezérletére egyik alispánnak elnöklete alatt egy — több tagokból álló, s a belügyek ministerével közvetlen érintkezésbe lépendő középponti választmány választatik oly módon, hogy abban a megyének külön választó kerületei mind képviselve legyenek, s kellő arányban a községeknek előjárói is részt vegyenek.

8. §. A 7-dik §. a) és b) pontjai szerint a választókerületek, s a középponti választmány alakítására nézve teljesítendőket, a szabad kerületekben szinte a közgyűlés, az 5-ik §. A) pontja szerint országgyűlési szavazattal fölruházott szabad kir. városokban pedig a bel- és kultanács közös ülésükben teljesítendik.

9. §. Középponti választmányt azon szabad kerületekben s városokban is kell alakítani, mellyek csak egy országgyűlési követet választandanak.

10. §. A 7-ik és 8-ik §§. értelmében hozandó határozatok a belügyek minsterének haladék nélkül megküldetnek.

11. §. A középponti választmány tagjai a következő esküt teszik le:

Én N. N. esküszöm stb., hogy mind azt, mit az országgyűlési követnek (vagy követeknek) választására nézve az ország törvénye szerint kiküldetésemhez képest teljesíteni tisztemhez tartozandik, híven, részrehajlás nélkül lelkiismeretesen teljesítendem. Isten engem stb.

12. §. A középponti választmány kiküldetése után legfeljebb egy hét alatt összeülvén:

a) A vezérlete alá tartozó mindegyik választókerületre nézve a választóknak összeírására 3 tagból álló küldöttséget nevez.

b) Meghatározza a napot, mellyen a választóknak összeírása a kerületenkint e végett kijelölendő helyen, kezdetét veendi, s a kezdő nap beszámításával 14 egymásután következő napokban félbeszakasztás nélkül folytatni fog.

13. §. Az előző §. b) pontjában említett határnap, a központi választmány általi kitűzésétől számítva 21 napnál rövidebb, 30nál hosszabb nem lehet, s körlevelek, az egyházi szószékből hirdetések, a hirdetményeknek helységeken nyilvános helyeken kifüggesztése, s más e részben szokásban lévő módoknak használata mellett lehető legnagyobb nyilvánossággal, haladék nélkül köztudomásra bocsátandó.

14. §. A választók összeírására kinevezett küldöttségek a kijelölt helyeken a 12-dik §. b) pontjában említett 14 nap lefolyása alatt naponként ülést tartanak, s a beje-

gyejeztetés végett magokat jelentő választókat, a ministerium által e végett a középponti választmánynak idejében megküldendő táblás jegyzékekbe bejegyzik.

15. §. Az összeiró választmánynak az eddigi megyei választók, s illetőleg városi polgárok lajstromai, az adóbeli rovásos összeírások, s más hasonló adatok használatul átadatván, képességöket a bejegyzés végett jelentkezők, a mennyiben az összeiró választmány arról a kezeinél levő adatokból meg nem győződnek, igazolni tartoznak.

16. §. Az összeiró küldöttség a választónak, kit bejegyez, ezt szóval is kijelentvén — a bejegyzett választók neve után az igazolásul szolgált adatokat, az összeírási jegyzéknek e végett nyitandó külön rovatába, sommás kivonatban bevezeti, egyszersmind pedig azokról is külön névjegyzéket készít, kik bejegyeztetésük végett magokat előtte jelentették, de attól általa elmozdítottak.

17. §. Az összeiró küldöttségek az összeírást 3 egyenlő példányban vezetik, s aláírásaikkal ellátva a 12-ik §. b) pontjában említett 14 nap elteltével a középponti választmánynak haladék nélkül beadják.

18. §. Az összeiró választmányok által beadandó összeírásoknak egyik példánya, a középponti választmány által meghatározandó, s előre közhirrre teendő nyilvános helyen mindenki általi megtekinthetés végett több napokon át ki fog tétetni.

19. §. Az, ki az összeiró választmány által a bejegyzéstől elmozdítatott, valamint az is, ki másnak bejegyzése ellen észrevételt tenni kíván, az összeírásnak e tekintetbeni megigazításaért a középponti választmányhoz folyamodhatik.

20. §. Az, ki bejegyeztetés végett magát az összeiró választmányok egyike előtt sem jelentette, e végett többé a középponti választmányhoz nem járulhat.

21. §. A középponti választmány a választók összeírásának bevégezése után legfeljebb egy hét alatt összeülvén:

a) Az illető küldöttségek által beadott összeírásokat, és

b) A 14-ik §. értelmében benyújtott folyamódásokat megvizsgálja.

c) Azoknak jegyzékét, kiket a beadott folyamodások folytában az összeírásból kihagyandóknak, vagy ahoz hozzáadandóknak határoz, a beadott összeírás mindegyik példányához az elnöknek és jegyzőnek aláírásával hozzacsatolja.

d) Az összeírásoknak minden beadott folyamodások tárgyalása melletti tökéletes kiigazításaig üléseit naponként folytatja.

e) Az eképen megigazított összeírásokból egy példányt a választásnáli használatul megtartván, egyet a hatóság levéltárába tesz be, egyet a belügyek ministerének, üléseinek megkezdésétől számítva legfeljebb 14 nap alatt, beküld.

22. §. A középponti választmány minden tanácskozáisairól a jelenlevők neveinek feljegyzése mellett a kebeléből választandó jegyző által, rendes jegyzőkönyvet vezet, s annak egy példányát a levéltárba tevén, a másikat a belügyek ministerének időszakonként felküldi.

23. §. A középponti választmánynak, valamint az összeíró küldöttségeknek is, üléseik nyilvánosak.

24. §. Az országgyűlés megnyitásának napja kihirdetvén, az országgyűlési követválasztás határnapja iránt, a középponti választmányok akkint intézkednek, hogy

a) Bekövetkezése előtt 15 nappal az illető törvényhatóságban közhirrre tétethessék; s

b) Az országgyűlés megnyitását legalább 4 héttel megelőzze.

25. §. A választás határnapja kitűzetvén, a központi választmány elnöke azt, a 13-ik §-ban említett módon, a lehető legnagyobb nyilvánossággal, haladék nélkül közhirrre tételi.

26. §. A középponti választmány minden választó kerületre a választás vezérletére egy elnököt s jegyzőt és a szükség esetére helyetteseket is választ.

27. §. A megválasztott elnök a választásra kitűzött napon az illető kerület főhelyén a választók gyülekezetét a központi választmány által meghatározandó, s előre szinte közhirrre teendő órában megnyitván, bármely választónak joga van az országgyűlési követségre egy egyént ajánlani,

28. §. A választásnál szavazati joggal csak azok birnak, kik a választóknak a fentebbiek szerint kerületenkint készíttendő összeírásában befoglaltatnak, s csak azon kerületben birnak szavazati joggal, a melyben összeírva vannak.

29. §. Az összeírásban foglaltak közül a választási jog senkitől meg nem tagadtathatik.

30. §. Ha a választók megnyitott gyülekezetében az országgyűlési követségre csak egy egyén ajánltatik, s annak, vagy több ajánlottak közül egynek megválasztásában a választók közakarattal öszpontosulni látszanak: az elnök az összegyűlt választókhoz azon kérdést intézendő; valljon az általa megnevezendő illető egyénnek megválasztásában közakarattal megnyugosznak-e, vagy szavazni kívánnak? s ha 10 választó szavazást kíván, azt azonnal megrendeli, különben a választást befejezettnek, s az illető egyént a kerület által megválasztott országgyűlési követnek nyilvánítja.

31. §. A választás szavazásra bocsáttatván, azon választók mindegyike, kik országgyűlési követet ajánlottak, a helyszínén jelenlevő választók közül két egyént nevezend, s az eképen mindegyik ajánlottnak részéről nevezendő egyének az elnökkel, s a szavazat nélkül jelen leendő jegyzővel együtt képezendik a szavazatszedő választmányt.

32. §. A szavazás a szavazó nevének a küldöttség általi feljegyzésével, ~~T~~ ~~s~~ ~~valamint~~ a szavazatok összeszámítása ~~is~~ nyilván történik.

33. §. A szavazás megkezdetvén, mindaddig, míg magát szavazó jelenti, félbeszakasztás nélkül folytatandó.

34. §. Ha a szavazás bevégeztével a szavazóknak általános többsége egy egyén mellett nyilatkozik, az megválasztott országgyűlési követnek azonnal kijelentetik.

35. §. Ha a szavazóknak általános többségét azok közül, kikre a szavazás történt, egyik sem nyerné el, azon két egyén között, kik aránylag legtöbb szavazatot nyertek, újabb szavazás történik.

36. §. Ezen másodszori szavazás; a mennyiben a szavazók sokasága miatt, az első szavazással egy napon nem

*T a szavazatszedő választmánynak egyedüli jelenléte van.
T mindazáltal az írott excedens perére*

végeztethetnék be, a következő napon fog megkezdetni, s minden esetre egy folytában befejeztetni.

37. §. A kitűzött két egyén közül az, ki e másodszori szavazásnak alkalmával az abban résztvevő választók szavazatának többségét megnyeri, megválasztott országgyűlési követnek azonnal kijelentetik.

38. §. A választók összeírása egyik hiteles példányának a választás alkalmával a szavazatszedő küldöttség kezénél kell lenni.

39. §. Kiki csak személyesen szavazhat.

40. §. A választóknak az összeírásnál, vagy a választásnál semminemű fegyverrel megjelenni nem szabad.

41. §. Az összeíró s szavazatszedő küldöttségeknek tagjai a törvény s nemzeti becsület oltalma alatt állanak, a rajtok elkövetett bármely sérelmek bűnvádi eljárás mellett a vétséghez aránylag lesznek megfenyítendők.

42. §. Mind a választók összeírásánál, mind a választásnál a jó rend fentartásának joga s kötelessége a kiküldött elnököt illeti, ki szükség esetében e célra fegyveres erővel is rendelkezhetik.

43. §. A szavazatszedő küldöttség a választás folyamáról rendes jegyzőkönyvet vezetvén, azt a választás befejezésével az elnök és jegyző s a szavazatszedő küldöttségnek legalább két tagja, 3 példányban aláírják, s egy példányt a megválasztott követnek azonnal kezéhez juttatván, a másik kettőt a levéltárban fentartás, s illetőleg a belügyek ministerének leendő átküldés végett, a központi választmánynak beadják.

44. §. A megválasztott követnek a kezéhez juttatott választási jegyzőkönyv, megbízólevelé gyanánt szolgál.

45. §. A választás vezérletére kiküldött elnök azon ke-
rületben, melyben a választásnál elnököl, követté nem választathatik.

46. §. A jelen törvény rendeleteinek az illetők általi teljesítésére a ministerium felügyel, s az e végett megkívánt utasításokat s rendeleteket az illető középonti választmányokhoz intézi.

47. §. Azon választások iránt, melyeknek törvényessége bármely tekintetből kérdésbe vétetnék, a képviselő tábla intézkedendik.

48. §. A kebelükbeli azon községeket, melyek az 5. §. szerint az illető kir. városokkal egy választó kerületet képezendének, a város területéhez legközelebb fekvő helységek közül az érdeklött városokkal egyetértve, az illető megyék jelelendik ki.

49. §. Az illetén vegyes kerületekre eső választóknak összeírására mind a megyei, mind a városi középponti választmány kétkét tagot nevez, s e 4 tagból álló küldöttség mind a városban, mind az azzal összekapcsolandó megyei községekben a választók összeírását a jelen törvényben megállapított elvek szerint közösen teljesítendi.

50. §. Azon esetben, ha a 49. §. szerint munkálódó vegyes küldöttségben valamely előforduló kérdésnek eldöntésében a szavazatok egyenlők lennének, a küldöttségből minden illetén előforduló egyes esetre nézve külön teendő sorshúzás útján egy tag ideiglenesen kilép, s a felforgó kérdést a többi küldöttségi tagok szavazattöbbséggel döntik el: az illető kérdésnek eldöntése után azonban mind a 4 küldöttségi tag munkálódását ismét együtt folytatandja.

51. §. A választásra elnököt azon közzhatóságnak középponti választmánya nevez, mellynek kebeléből az illy vegyes kerülethez legtöbb választó járul: a jegyzőt ellenben azon hatóság középponti választmánya küldi ki, mellyhez a kérdéses vegyes kerületbeli választóknak kisebb száma tartozik: s olly esetben, midőn egy illy vegyes kerületre két városi hatóság esik, a szavazatszedő küldöttséghez mindenik egyegy tagot küld, kik közül az egyik a jegyzői tollat vezeti.

52. §. A vegyes kerületek alakításához járuló megyék s városok között a jelen törvény végrehajtásának érdekében támadható kérdéseket, az illetőknek meghallgatásával, ezen törvény rendeleteinek értelmében, a ministerium intézi el.

53. §. Horvátországban a választó kerületeket, az országgyűlési követeknek az 5-ik §-ban részére kijelelt szá-

mához képest, a jelen törvényelveinek alapján Zágráb, Varasd, Körös megyék, a kebelökbani királyi városok s a túrmezei, buccari s vinodoli kerületek között felosztani a tartományi gyűlés fogja, melyre nézve az 1845ik esztendei szeptember 14-kén költ udvari rendelet ezennel visszavettnek kijelentetik.

54. §. Ezen tartományi gyűlés egyszersmind a Főrendi táblához két követet fog küldeni.

55. §. Addig, míg a végvidékek politikai rendezése iránt a törvényhozás részletesen intézkedni fog, a horvátországi végvidékekben az országgyűlési követek választásának módját hasonlóképen a tartományi gyűlés, a drávántúli egyéb ezredekben a bán, — a többi végvidéki ezredekre, valamint a csajkások kerületére nézve is a ministerium határozandja el.

56. §. Mindegyik országgyűlési követnek az országos pénztárból 5 pft napidij, s lakbér fejében évenként 400 pft fizettetik.

57. §. A pénzügy s közmunkák ministerei megbiztatnak, hogy az országgyűlési tanácskozásoknak Pesten leendő folytatásához megkívántató alkalmas helyről gondoskodjanak.

6. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Az 1836: 21. t. cz. foganatosításáról.

Ő Felsége az 1836: 21. t. cz. azonnali végrehajtását nádor kir. helytartó Ő Fensége közbenjárására kegyelmesen elrendelvén. Ennek következtében határoztatik:

1. §. Kraszna, Középszolnok és Zaránd vármegyék, Kővár vidéke és Zilah városa, a jelen törvénynek azon törvényhatóságokbani kihirdetése napjától minden tekintetben Magyarország elválhatlan egészítő részeit képezik. S ennek következtében

2. §. A nevezett hatóságoknak az erdélyi kormánysszék, kincstár, s főtörvényszék iránti minden függése, s minden viszonyai végkép megszüntetvén; azok a magyar felelős ministerium s magyar főtörvényszékek hatósága alá helyezettnek.

3. §. A visszacsatolási viszonyok részleteinek ezen alapon törvény, igazság, s méltányosság szerinti ideiglenes szabályozása — a jövő törvényhozásnak végelhatározás végett teendő jelentés kötelessége mellett, — a ministeriumra bízatik; mellynek hatósága a visszacsatolt részekre nézve a jelen törvény királyi szentesítésével azonnal életbe lép.

4. §. A ministerium a jelen törvénynek haladéktalan végrehajtásához szükséges intézkedésekre felhatalmaztatik.

7. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Magyarország és Erdély egyesítéséről.

A magyar koronához tartozó Erdélynek Magyarországgal egy kormányzás alatti teljes egyesültét, nemzetegység és jogazonosság tökéletes jogalapon követelvén, a két testvérhon érdekeinek a közelebb tartandó országgyűléseni képviseltesét pedig a jelen kor eseményei sürgetőleg igényelvén: ezeknek sikeresítésére határoztatik:

1. §. Az erdélyi mult országgyűlésre meghiva volt kir. hivatalosok a magyarországi Főrendi táblán ülésel, és szavazattal ruháztatnak fel; ide nem értvén a királyi kormányzék, kir. ítélőtábla tagjait, és katonai egyéneket.

2. §. Erdélyt — a visszakapcsolt részeket ide nem értve — a legközelebbi közös hongyülésen 69 szavazat illeti.

3. §. Ezen szavazatok a törvényhatóságok között következőleg osztatnak fel.

A kilencz magyar, öt székely, és tizenegy szász megyét, székeket és vidékeket, valamint Kolozsvár, Maros-Vásárhely és Fejérvár szabad kir. városokat kétkét — összesen 56 szavazat — a többi képviseleti jogot gyakorló városokat — számszerint 13-at, egyenként egyegy szavazat illeti.

4. §. A felelős ministeriumnak kötelességévé tétetik, hogy mindenkitelhető törvényes eszközöket felhasználva, magát úgy az e végett a mult erdélyi országgyűlésen kinevezett bizottmányynal, mint szintén az Erdélyben hovahamarább összegyűlendő országgyűléssel értekezésbe tegye; mindenesetre pedig, úgy az egyesülés teljes végre hajtására szükséges lépéseket.

meglegye; mint szintén e tárgyban kimerítő törv. javaslatokat terjesszen a legközelebbi hongyülés elibe, vezérelvül mondatván ki, miszerint:

5. §. Magyarhon Erdély mindazon külön törvényeit, és szabadságait, mellyek a mellett, hogy a teljes egyesülést nem akadályozzák, a nemzeti szabadságnak, és jogegyenlőségnek kedvezők, elfogadni s fentartani kész.

6. §. A fenebbi rendelkezés mind a királyi hivatalosokra, mind a képviselőkre nézve Erdély hova hamarább összehívandó országgyűlésének megegyezésétől feltételeztetik, s csak a közelebbi magyar hongyülésre terjed, azon túl az erdélyi érdekek képviseltetésének elrendezése, azon egyesült törvényhozás feladata leend.

8. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A közös teherviselésről.

Magyarország s a kapcsolt részek minden lakosai, minden közterheket különbség nélkül egyenlően és aránylagosan viselik.

1. §. Ő felsége felelős magyar ministeriuma által, a törvényhatóságok meghallgatása mellett, ki fogja dolgoztatni ideiglenesen az adózási kulcsot, és ezen kulcs szerint a kivetés már a legközelebbi közigazgatási évtől, úgy mint az 1848-dik évi november 1-ső napjától veszi kezdetét.

2. §. Az ideiglenesen kidolgozandó kulcs, a legközelebbi országgyűlésének minden esetre bemutatandó.

3. §. A fen kitett határnapig a már kivetett közterhek behajtása elrendeltetik.

9. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Az úrbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot) dézsma és pénzbeli fizetések megszüntetéséről.

Az urbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézsma és pénzbeli fizeté-

sek, e törvény kihirdetésétől fogva örökösen megszűn-
tetnek.

1. §. A törvényhozás a magán földesurak kármentesítését, a nemzeti közbecsület véd-paizsa alá helyezi.

2. §. Ő felsége a magán földesuraknak akkénti kármentesítése iránt, hogy az eddigi urbéri tartozásokkal fel-
érő tőkeérték részükre a közállomány által hiány nélkül
kifizetessék, a legközelebbi országgyűlésnek részletesen
kidolgozandó törvényjavaslatot fog magyar ministeriuma
által előterjesztetni.

3. §. Olly helyeken, hol eddig urbéri rendezés, vagy
legelő-elkülönzés még meg nem történt, a faizásra és le-
geltetésre nézve az eddigi gyakorlat továbbá is meg-
tartatik.

4. §. Az uri törvényhatóság megszűntetik; — ideig-
lenesen míg a törvény-kiszolgáltatás általánosan rendeztet-
ni fog, azt, polgári ügyekben a sommás perekre nézve,
ott, hol rendezett első bírósági hatóságu tanácsok nincse-
nek, a szolgabírák, — büntető és rendes folyamatú pol-
gári perekre nézve pedig a megyei törvényszék fogja
gyakorolni.

5. §. Olly földbirtokos ellen, kinek birtokához e törvény
kihirdetése előtt urbériség volt kapcsolva, a kereskedési
viszonyokból eredő váltók kivételével, egyéb adóssági kö-
vetelések, a törvény további rendeleteig fel nem mondha-
tók, és csupán a törvényes kamatok nem fizetése iránti
követelések hajtathatnak be ellene birói eljárás útján.

10. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Az összesítésről, legelő elkülönözésről és faizásról.

A 9. törvényczikkely 3-ik §-ának folytatában rendeltetik:

1. §. Olly helyeken hol a földesur és volt jobbágysai kö-

zött a legelőelkülönzés, illetőleg úrbéri rendezés, akár egyes-ség, akár úrbéri per útján valóságosan és tettelesen már vég-rehajtott, az ekként megtörtént összesítés, illetőleg elkülönö-zés, többé fel nem bontathatik.

2. §. Olly helyeket illetőleg, melyekre nézve az össze-sítési vagy elkülönözési per a földesur és volt jobbágysai kö-zött e törvény kihirdetése alkalmával végítélet által már be van ugyan fejezve, de ezen végítélet, még felsőbb vizsgálat-tól, vagy végrehajtástól függ az összesítési vagy elkülönözési per felsőbb vizsgálata a királyi, és illetőleg báni tábla által történik, az eként végsőleg eldöntött perben pedig az ítélet, vagy ha a kérdés a felek között egyesség útján intéztetett el, ezen egyesség az alispáni bíróság által végrehajtható.

3. §. Olly összesítési, és illetőleg elkülönözési perek, melyek e törvény kihirdetésekor már folyamatban vannak, de végítélet által még be nem fejeztettek, vagy a jelen tör-vény kihirdetése után czéloztatnak folyamatba tétetni, az al-ispáni bírósághoz tétetnek által, illetőleg ezen bíróság előtt lesznek indítandók; a barátságos egyesség megpróbálása az eljáró birónak minden esetben szoros kötelessége levén.

4. Olly helyeken, hol a földesúrnak volt jobbágysai a fa-izást, makkolást, gubacsszedést, vagy bármely egyéb java-dalmakat az úrbéri törvények korlátai között a földesur er-dejében gyakorolják, és e tekintetben különösen kihatott er-dőrősszel ellátva nincsenek, a faizási haszonvételnek, ugy szinte a makkoltatási, gubacsszedési és egyéb javadalmaknak elkülönözve leendő gyakorlására, akár a földesúr, akár volt jobbágysai, pert az alispáni bírósák előtt, különösen is indit-hatnak; melly eljárásban a felek között a barátságos egyes-séget mindenk előtt megpróbálni az eljáró birónak szinte szoros kötelességévé tétetik.

5. §. A 3-ik és 4-ik §-ban említett perek a megyei törvényszék, innen a királyi, illetőleg báni tábla által fognak jelebbvitel útján az ítélet végrehajtása előtt vizsgáltatni.

6. §. Minden más úrbéri perek, melyek úrbéri pana-szok, vagy szolgálatok, kilenczed és dézsma tekintetéből je-len törvényezikk kihirdetésekor folyamatban vannak, ezennel megszüntetnek.

7. §. Egyébiránt az 1807. 21. törv.czikk, ezennel is megerősítvén, a megyéknek az erdők jó karban tartására felvigyázni ezentul is szoros kötelességükben álland.

8. §. A ministerium az erdőknek sikeresebb művelése, és fentartása iránt a legközelebbi országgyűlésének részletes törvényjavaslatot fog előterjeszteni.

11. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Azon ügyekről, melyek eddig a földesuri hatóságok által intéztettek.

A 9. törvény cz. 4. §-a által a földesuri törvényhatóság mind polgári mind büntető tekintetben megszüntetve lévén, azon ügyekre nézve, melyek eddig a földesuri hatóság által intéztettek el, rendeltetik:

1. §. Azon sommás szóbeli és mezei rendőrségi perek, melyek eddig a földesuri hatóság által itéltettek, a 9. törvény cz. 4. §-nak rendeletéhez képest, ezután a szolgabírák által levén ítélendők, a megyék, ha, és a mennyiben a szolgabírák a jelenlegi számban elegendők nem lennének, a szükséghez képest a ministerium beleegyezésével azoknak, illetőleg az eskütteknek számát szaporíthatják.

2. §. Olly perek, melyek eddig az első bírósági hatósággal ellátott rendezett tanács által az úriszékekre vitettek feljebb: ezután egyenesen a megyei törvényszékre fognak feljebbvitetni.

3. §. Olly helységekre nézve, melyek rendezett első bírósági hatóságú tanácscsal ellátva nincsenek, a megyék a szükséghez képest több törvényszékeket, mint első bíróságokat, alakíthatnak, melyeken az alispán akadályozása esetében elnököt a törvényszék tagjai önsoraikból választanak; ezen törvényszékektől felebbvitel szinte a királyi és illetőleg báni táblára történend.

4. §. A büntető hatóság a 9. törvény cz. 4. §-nak rendeletere szerint az úri hatóság megszüntetével szinte a törvényszékekre lévén ruházva, az uradalmak, az ezen hatóság gyakorlatára szükséges épületeket és készületeket ideiglenesen a megyéknek általengedni kötelesek.

5. §. Az árvaí és birói számadások a megyei számvevőszékek által vizsgálandók, mellyek ezennel törvényszéki hatósággal ruháztatnak föl, felelbbvitel ez esetben is a királyi s illetőleg báni táblához történik: a megyék a hivatalnokok számát e tekintetben, mennyire szükséges, a ministerium beleegyezésével szaporíthatják, s általában részletes intézkedéseket hozhatnak a megyei árvák dolgának milly alakbani kezelése iránt.

12. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Az úrbéri megszüntetett magán úri javadalmak statusadóssággá leendő átváltoztatásáról.

Az urbéri mindennemű tartozások a 9. törvényczikk által történt megszüntetése következtetésében rendeltetik:

1. §. Hogy az országgyűlésnek berekesztése után megszünnendő urbéri javadalmak igazságszerinti megbecsültetését Ő Felsége ministeriuma lehető legrövidebb idő alatt eszközölje.

2. §. A megbecsülés alapjául egyedül azon haszon szolgál, melly abból az illető földesurakra valósággal háromlott — nem pedig azon teher, mellyet az azt szolgáltató alattvalók viseltek.

3. §. A megbecsülésnek miképen leendő eszközölését az illető minister határozandja meg, a megbecsülendő évi haszon értéke húszszorozva teszi a kármentesítési tőkét.

4. §. A megbecsülés helyessége ellen teendő kifogásokat az igazságministerium által országkerületenként nevezendő négy, és a kapcsolt részekben külön egy, öt öt tagból álló, és a status által díjazandó választmány sommásan ítéli el.

5. §. Az ekép meghatározandó becsérték fejében a ministerium az illető birtokosoknak haladéktalanul status-kötelezvényeket ad. A kötelezvények kifizetésére a kincstári fekvő javak köttetnek le, s a ministerium felhatalmaztatik ezek alapján kölcsön eszközölésére, vagy az említett javaknak részleten-

képti eladására. A mennyiben pedig az említett fekvő javak elegendők nem lennének, a kincstári és országos egyéb jövedelmek is azoknak kielégítésére hypothekaul szolgálандnak.

6. §. Az állomány az ekép biztosított tartozásnak kifizetését ezennel lekötelezi, s azt valóságos statusadósságának elismeri.

7. §. Ezen statusadósságnak mikép leendő kamatozása és törlesztése iránt a ministerium a legközelebbi országgyűlésnek törvényjavaslatot teend, melly is felöle végkép határozand.

8. §. E törvényrendelet ezen statusadósság minden kötelezvényébe szórul szóra beleiktatandó.

9. §. A már eddig kötött urbéri örök váltásági szerződésekre nézve, a jelen törvény alapján, a környülményekhez képest, a ministerium fog igazság és méltányosság szerint intézkedni.

13. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A papi tized megszüntetéséről.

Az egyházi rend a papi tizedről minden kárpótlás nélkül lemondván, az ország Rendei ezen a Haza oltárára lett áldozatot örök emlékezet okáért törvénybe iktatják, egyszersmind ezen lemondásnak nyomán elhatározzák:

1. §. A papi tized, akár természetben, akár a természetbeni kiszolgáltatás helyett készpénzben teljesített, és pedig akár közvetlenül az egyházi rendnek, akár haszonbérloknek fizettetett, akár örökös szerződés mellett, akár királyi adomány által szereztetett, ezennel örökre megszüntetik.

2. §. Mennyiben a tized megszüntetése a kisebb rendű papság némelly tagjainak jövedelmeit is érdekli, s e tekintetből azoknak ellátásáról gondoskodni minden esetben szükséges leendő, ő Felsége egyszersmind a kisebb rendű bármelly vallás felekezetén lévő papságnak illő ellátása iránt általános is, magyar ministeriuma által részletes törvényjavaslatot fog az ország rendleinek előterjesztetni.

3. §. Mennyiben a papi tized magán családok birtokába akár örökös szerződés, akár királyi adomány által jutott, a tulajdonos magán családoknak, a köz álladalom által leendő kármentesítése iránt ő Felsége magyar ministeriuma által a legközelebbi országgyűlés elibe részletes törvényjavaslatot fog előterjesztetni.

14. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A hitel intézetről.

1. §. A hitelintézet felállítására, úgy szinte a szükséges tartaléktőkéjének 500,000 forint megszerzésére a ministerium felhatalmaztatik.

2. §. Alapszabályait, törvényhozási megvizsgálás és helybehagyás végett, a legközelebbi országgyűlés első évi ülésének be fogja mutatni.

3. §. Azon magánbirtokos, kinek urbéri megszünt haszonvételei iránt kármentesítés van a 9. törvény által biztosítva, urbéri haszonvétele tőkéjeig kölcsönt kapnia, mindekelőtt elsőséggel bir, ha a kölcsönt kellőleg biztosíthatja. És a megszüntetett urbéri tartozásoknak az e részben alkotandó törvény rendelete szerinti országos megbecslés által megállapítandó tőkeértéke, az illy kölcsön megtérítésénél visszafizetésként az álladalom által el fog fogadtatni.

4. §. A hitelintézet követelése kiváltsági elsőséggel bir minden más követelések fölött, kivéven, a mellyek elsőbb helyen vannak bejegyezve.

5. §. A hitelintézet részére lekötött birtok csőd alá kerülvén, a kamat és törlesztési járulék a perfolyam alatt is pontosan fizetendő, mellynek elmulasztása esetében a hitelintézet, azon birtokból, rövid per útján, egész követeléseit, tőkével együtt is, megtérítheti magának.

6. §. Minden olyan kérdések fölött, mellyek úgy az intézet és adósai, mint az intézet és hitelezői közt támadhatnak, az illető váltótörvényszék, rövid úton bíraskodik.

7. §. Kölcsönét a hitelintézet, a kölcsönvevő tetszése szerint, akár kész ezüst pénzben, akár hitel-levelekben fogja adhatni.

15. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Az ösiség eltörléséről.

Az ösiség eltörlése ezennel elvileg kimondatván, rendeltetik:

1. §. A ministerium az ösiség teljes és tökéletes eltörlésének alapján a polgári törvénykönyvet ki fogja dolgozni, és ezen törvénykönyv javaslatát a legközelebbi országgyűlés elibe terjesztendi.

2. §. Időközben a legközelebbi országgyűléseig mindazon perek folyamata, mellyek az ösiségi viszonyokból vették eredetüket, és még végítélet által befejezve nincsenek, fölfüggesztetnek: ugyszinte illynemű pereknek megindítása is, az 1836: 14. törvényczikkely eseteit kivéve, eltiltatik. —

16. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A megyei hatóság ideiglenes gyakorlatáról.

A megyei szerkezetnek Magyarhon s kapcsolt Részei alkotmányossága védbástyáinak a közszabadsággal öszhangzásba hozatala, egyszersmind a közigazgatásnak időközben is minden megakadástól megóvása tekintetéből rendeltetik:

1. §. A ministerium, a megyei szerkezetnek népképviselőt alapján rendezéséről a legközelebbi országgyűlésnek törvényjavaslatot fog előterjeszténi.

2. §. Addig is, míg a jövő törvényhozás ezen rendezést véghezvinné, a megyei hatóság következőleg fog gyakoroltatni:

a) A jelen törvényhozás berekesztése után a lehető legrovidebb idő alatt minden megyében Közgyűlés fog tartatni.

b) Ezen közgyűlésen szavazattal birandnak mindazok, kiket akár törvény, akár egy vagy más megyének eddig is hozott határozatai szavazati joggal felruháztak; a hol pedig semmi illy jogterjesztő határozatok közbe nem jöttek volna, szavazattal birandnak a törvény által jogosítottakon kívül azok,

kiket a megyei lakosok községenként ezen közgyűlésre képviselőkül utasítandnak.

c) Ezen közgyűlésen a jelen országgyűlésen hozott törvények kihirdettetvén; egyszersmind tekintettel a megyének kiterjedésére, népességére a megyei honpolgárok minden osztályaira, s a megyei közigazgatásnak és különösen a jelen országgyűlésen hozott törvényeknek sikeresítésére, egy nagyobb számú állandó bizottmány fog, minden születésrei különbség nélkül, a szokott módon választatni.

d) Ezen állandó bizottmány a főispánnak, vagy távollétében az alispánnak elnöklete alatt, a megyei tisztviselőség hozzájárultával annyiszor s addig, a mint, s a meddig szükséges leend, összegyűlvén, mindazon hatóságot fogja ideiglenesen gyakorolni, melly törvény s alkotmány szerint a megyei közgyűléseket minden tekintetben illeti.

e) A köztanácskozási nyelv mind a gyűléseken, mind a bizottmányokban Magyarországra nézve egyedül magyar: — a kapcsolt részekben saját szabályuk következtében is anyai nyelvüket használhatják.

f) Az ekép működendő megyei képviselő bizottmány tehát, a „Megye Közönségének nevében“ úgy a miniszteriummal egyenes érintkezésben álland, mint törvény értelmében a megyei tisztviselőkkel határozatilag rendelkezendik.

g) A bizottmány, mihelyt a jövő törvényhozás által a megyei szerkezet rendezve lesz, működését bevégezvén, s jegyzőkönyveinek bemutatásával a megye közönségének eljárásáról jelentést tevén, ideiglenes hatóságát a megye kezeibe leteszi.

h) A bizottmány ülései nyilvánosak.

17. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A megyei tisztválasztásokról.

A megyékben, a legközelebbi országgyűlésen teendő intézkedésig tisztújítószékek tartatni nem fognak: hanem akár a hivatalnokok soraiban történhető hiány pótlásának, akár a 11ik törvény cseleiben új hivatalnokok választásának szüksége fo-

ragna fen, a hiányt pótolni, s illetőleg az ujonan alkotandó hivatalokat betölteni, ideiglenesen és helyettesítésként, a Főispány a 16. törvény szerint alakítandó középponti választmánnyal egyetértőleg fogja

18. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Sajtótörvény.

Az előző vizsgálat eltöröltetvén örökre, s a sajtószabadság visszaállittatván, ennek biztosítékaul ideiglenesen rendeltetnek:

1. §. Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti, és szabadon terjesztheti.

2. §. Sajtóutoni közlés alatt értetik: minden olyan közlés melly vagy szavakban, vagy ábrázolatokban, nyomda, könyomda s metszés által eszközöltetik, és a mellynek közzététele, a példányok akár ingyen kiosztásával, akár eladásával, már megkezdődött.

I. Fejezet.

Sajtóvétségekről.

3. §. Ki valamelly bűn, avagy vétség elkövetésére, egyenes és határozott felhívást tesz sajtó útján, és a bűn, avagy vétség valósággal el is követtetik, a felhívó, mint bűnrészes tekintetvén, a köztörvények súlya szerint büntettetik.

4. §. Ki valamelly bűn, avagy vétség elkövetésére, egyenes és határozott felhívást tesz sajtó útján, de annak nem lőn semmi következménye, mint bűnkisérlő tekintetvén, a köztörvények súlya szerint fog büntettetni.

5. §. Ki a nyilvános köz- és vallásos erkölcsiségből, s a tisztességes erkölcsökből csúfot üz, 1 évre terjedhető fogsággal, és 400 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

6. §. Ki a magyar szent korona alá helyezett terület tökéletes álladalmi egységének, ki a sanctio pragmaticánál fogva megállapított, s az uralkodóház közösségében létező birodalmi kapcsolatnak tétlleges felbontására izgat; ki az alkotmány erőszakos megváltoztatására s a törvényes felsőség elleni, enge-

detlenségre lázít, s bűnök elkövetésére hív fel és buzdít, négy évig terjedhető fogsággal, és 2000 forintig emelkedhető büntetéssel fog büntettetni.

7. §. Ki a Felség személyének sérthetlensége, a királyi székbeli örökösödésnek megállapított rende ellen kikel, avagy a királynak magas személye ellen sértést követ el, hat évig terjedhető fogsággal, és 3000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

8. §. Ki az uralkodó ház tagjai ellen követ el sértést, 4 évig terjedhető fogsággal, és 2000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

9. §. Ki a közbéke és csend erőszakos megzavarására lázít, két évig terjedhető fogsággal és 1000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

10. §. Ki törvény által alkotott valamelly hatóságot vagy testületet rágalmakkal illet, két évig terjedhető fogsággal, és 1000 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

11. §. Ki valamelly köztisztviselőt vagy közmegbízásban eljárót, hivatalos tetteire vonatkozólag rágalmakkal illet, egy évig terjedhető fogsággal és 600 forintig emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

12. §. Ki magán személyt rágalmakkal illet, hat hónapig terjedhető fogsággal és 300 ftra emelkedhető pénzbírsággal büntettetik.

Egyszersmind a panaszkodónak okozott porlekedési költségekben és a közzététel által reá nézve előidéztetett károokban is a panaszkodó részére el fogván marasztatni.

13. §. Sajtóvétségért büntettetik a szerző; ha ez nem tudatnék, a kiadó; ha ez sem tudatnék, a nyomda vagy metszde tulajdonosa.

14. §. Ki az országgyűlés, a törvényhatóságok, mindenféle törvényszékek, és törvény által alkotott egyéb testületek iratait, és azok nyilvános üléseit hiv szellemben és igazán közli, ellene a közlöttek tartalma miatt kereset nem indíthatatik.

15. §. A fogság és pénzbüntetés a körülmények szerint külön is, együttvéve is, alkalmaztathatik.

Minden pénzbüntetések és elkobzások az országos pénztár javára fordíttatnak.

16. §. Ki ugyanazon vétséget, mellyért már egyszer büntetve volt, ismét elköveti, azon büntetésnél, mellyre első ízben ítéltetett, felével súlyosbban büntetethetik.

II. Fejezet.

A bírói eljárásról.

17. §. A sajtóvétségek fölött nyilvánosan, eskütszék itél. A ministerium felhatalmaztatik, hogy szorosan a büntető eljárásról szóló mult országgyűlési javaslatnak elvei szerint, az eskütt-bíróságok alakítását rendelet által eszközölje.

Megjegyeztetvén a 39dik §-ra: hogy eskütszéki képességre 200 frt évenkénti jövedelem kívántatik; a VIII. fejezetre pedig, hogy a főigazító szék hatóságával ideiglenesen, a hétszemélyes tábla ruháztatik fel.

18. §. A jelen törvény 3. 4. 5. 6. 7. 8-ik §§-ai eseteiben, az illető közvádló hivatalos kívánatára történik a vizsgálat és közkereset alá vétel.

19. §. A jelen törvény 9. és 10dik §§-ai eseteiben csak az illető testületek által hozott határozat folytában indíthatja meg a közvádló a megtorló keresetet.

20. §. Egyéb esetekben a kereset csak az illetőnek panaszára indíthatatik meg.

21. §. Ugy a közvádló, mint a panaszló fél, vádleveleiben tartozik szabatosan és világosan kijelelni azon izgatást, felhívást, sértést, meggyalázást, megbecstelenítést, mellyet megtoroltatni kíván, különben a bűnvizsgáló bíró által kívánatától egyszerűen elmozdittatik.

22. §. A bűnvizsgáló bíró a vád feladása után a nyomtatványokat vagy metszvényeket, ha szükségesnek itéli, tüstént zár alá veheti, melly eljárásáról rendes jegyzőkönyvet készít.

Ha a vád alól a bepanaszlott feloldoztatik, a lezároltakat a vizsgáló bíró köteles, 200 fr. büntetés terhe alatt, azonnal kiadni.

23. §. Midőn a keresetet a közvádlo hivatalból indítja meg, az ugyanazon hatóság esküdt-bírósága által ítéltetik el, mellynek kebelében a vádlott lakik, vagy hol a mű megjelenvén, az aláírt példány beadása történt.

Midőn pedig a kereset a panaszló fél folyamodására indittatik meg, a melly hatóságban a panaszló fél lakik, az ügy abban is elítéltethetik.

24. §. A megbecstelenítő, meggyalázó, sértő állítások bebizonyítása nem engedtetik meg, kivéven, ha valaki, mint tisztviselő, vagy köz megbízott cselekedett, és a felhozott tények e körbeli eljárására vonatkoznak.

Ez esetben, ha a tény bebizonyittatik, a vádlott tette számítás alá nem jöhet, kivéven azon megbecstelenítést, melly annak folytában még történt, a nélkül, hogy magából a tettből szükségképen következett volna.

25. §. A meggyalázott, megbecstelenített panaszló fél erkölcsi magaviselete mellett tanukat hallgattathat ki, de a vádlott, annak erkölcsisége ellen, tanuk kihallgatását nem követelheti.

26. §. Az elmarasztó ítélet meghozatván, azon kívül hogy ez az elmarasztott költségén közzététetik, egyszersmind a lefoglalt darabok elnyomása, vagy megsemmisítése egészen, vagy részben, elrendeltetik.

27. §. Ki az ekképen elmarasztó ítélet által sujtott elmeművet sajtó útján ujra közzé teszi, vagy árulja, a szerzője ellen hozathatott legnagyobb büntetéssel fog illettetni.

28. §. Minden olyan sajtóvétség, melly ellen hivatalból megtorlásnak van helye, hat hónap mulva; a melly ellen pedig csak magán kereset indítható, 2 év mulva idősül el.

29. §. Minden sajtóvétség, melly a jelen törvény országgyűléseni kihirdetése után követtetik el, jelen törvény szerint fog elítéltetni.

III. Fejezet.

Az időszaki lapokról

30. §. Ujság, vagy időszaki lap, melynek tartalma akár részben, akár egészen, politikai tárgyak körül forog, és havonként legalább kétszer jelenik meg, csak a következő feltételek teljesítése mellett adathatik ki:

1-ször: Melly hatóságban a lap megjelenend, annak alispánjához, főkapitányjához, grófjához, polgármesteréhez benyújtatik a nyilatkozat, mellyben ki leendő téve a tulajdonos, vagy felelős kiadó, vagy felelős szerkesztő neve, laka, és a nyomda, mellyben a lap nyomtatni fog, s a hatóság elnöke ezt a ministeriumnak bejelenteni köteles.

2-or: Ha a lap naponként jelenik meg, biztosítékul 10,000 forint, ha ritkábban jelenik meg, 5000 forint tétetik le kész pénzben, vagy fekvő birtokra kettős biztosítékkal betáblázott kötelezvényben; első esetben a tőke az illető hatóság felügyelése s jóállása alatt, 5% kamattal, a lehető részére jövedelmez.

Az eddig megjelent lapok, az 1-ső pontban foglalt feltételnek e törvény kihirdetése után tüstént, a 2-dik pontbelinek két hónap alatt tartoznak eleget tenni.

3-or: Sajtóvétségérti elmarasztalás esetében a pénzbüntetés a biztosítékból vonatik le; ha belőle ki nem telnék, azon kívül, hogy a szerző együttjótállónak tekintetik, a foglalás a felelős tulajdonos, kiadó, vagy szerkesztő egyéb javaira is kiterjesztetik.

Az eként támadt hiányt az elmarasztaló ítélet után 10 nap múlva ki kell pótolni, különben annak megtörténteig a lap nem fog megjelenhetni.

4-er Melly időpontban a lap vagy füzet szétküldöztetik, annak egy példánya, a bejegyzett felelős személy aláírásával, a helybeli hatóság elnökénél tétetik le.

Csupán ennek nem teljesítése miatt a lapok szétküldözését megtiltani nem szabad, hanem ki e szabály ellen vét, 200 forintig terjedhető pénzbüntetéssel fog megbüntetni.

31. §. Ki az előbbi §-ban elősorolt feltételek betöltése nélkül időszaki lapot kiad, egy évi fogságig, és 500 forintig terjedhető büntetéssel sújtatik.

Ugy e büntetés, mint a 30. §. 4. sz. alatt foglalt, a köztörvényszékek által, rövid uton föllebbvihetés és ellenállás nélkül fog kimondatni.

32. §. Melly közleményeket a kormány s a törvényhatóságok és egyéb törvényes testületek a szerkesztéshez küldenek, minden lap tartozik azokat, a szokott díjért, számába beiglatni.

33. §. Minden czikkeért, mellyek valamelly lapban megjelennek, ha a szerző felelősségre nem vonattathatnék, a nyilatkozatban kijelelt felelős személyek is feleletteherrel tartoznak. E felelősség kiterjed azon czikkekre is, mellyeket más lapból vagy könyvből kölcsönöznek; ilyen átvételi esetben a büntetés a szerzőénél, vagy első közlőénél, mindig kisebb levén, s a maximumig soha sem terjedhetvén.

34. §. Minden sajtóvétségek, mellyek időszaki lapban követtetnek el, ugyanazon törvények szerint büntettetnek mint egyéb sajtóvétségek.

35. §. Az elmarasztó ítélet meghozatván, az illető tulajdonosok vagy kiadók tartoznak azt lapjuk legközelebbi számában közzétenni, a 31. §ban megírt módon megveendő 100 forint büntetés terhe alatt.

36. §. Midőn a 30. §. értelmében bejelentett felelős személy ítélet folytában fogságot szenved, az ítélet kihirdetése után három nap alatt más felelős személyt kell bejelenteni, és a lap csak annak neve alatt jelenhetik meg.

IV. Fejezet.

A nyomdákrol és könyvárusságról.

37. §. Nyomdát és könyomdát felállithat minden, a ki az 1840: 16. törvényczikkely 1-ső és 2-ik fejezetében foglalt rendeleteknek eleget tevén, mellyben lakik, azon törvényhatóság elnökének szándékát bejelenti, a ki erről a belügyek-ministerét értesíti; és a fővárosban 4000, egyébütt 2000 forintot, részére 50%-tel kamatozandót, letesz.

38. §. Ki titkolt nyomdát s könyomdát bir, tudniillik melly nincs bejelentve, műszereinek kobzásán túl, 1 évi fogsággal és 2000 forintig terjedhető büntetéssel fog büntettetni.

39. §. Minden nyomdabirtokos lakát és sajtójának helyét, az illető törvényhatóság elnökének bejelenteni tartozván, ezen kívül köteles egy átzsinórozott és elnökileg lepecsételt könyvet tartani, mellyben mindenféle kis és nagy nyomtatvány elkészültének ideje, továbbá alakja, czime, vagy ismerető tartalma, a kötetek, példányok, iverk száma bejegyzetessék.

40. §. Ugy a nyomtatványokból, mint az ábrázolatokból két (2) példány a helybeli hatóságnak átadandó, egyik a hatóságé, másik bekötve a nemzeti muzeumé lesz.

41. §. Melly nyomdatulajdonos bármelly nyomtatványra nevét és lakát ki nem teszi, vagy ál nevet tesz ki, ha a nyomtatvány sajtóvétséget foglal magában, büntársnak tekintetik; ellenkező esetben 100 forintig terjedhető büntetésben marasztaltathatik el.

42. §. A könyvárusság semmi különös engedelemtől nem föltételeztetik, hanem azt, a kereskedőkre nézve fenálló törvényes szabályok megtartása mellett, mindenki gyakorolhatja.

43. §. A könyvárusok, mindazon elmeműveket, mellyek elmarasztó ítélet által nem sujtják, szabadon árulhatják.

44. §. Ki ollyant árul, mellyen a nyomdatulajdonosnak neve, s laka kitéve nincs, a nála találtatott példányok elkobzásán felül ötven forintig terjedhető büntetéssel fog büntettetni.

45. §. Az ugynevezett házaló, vagy zug-könyvárusok, az illető hatóság rendőri felügyelése alá helyeztetnek.

19. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A Magyar Egyetemről.

A magyar egyetemre nézve rendeltetik:

1. §. Az egyetem egyenesen a közoktatási miniser hatósága alá rendeltetik.

2. §. Az oktatás és tanulás szabadságának azon elve, hogy egyrészlről a tanuló arra nézve: melly tant, és mellyik tanártól kívánja halgatni, szabadválasztást tehessen; más részlről; hogy a rendes tanárokon kívül, más jeles egyének

is, a ministerium által ideiglenesen megállapítandó, később pedig törvény által meghatározandó feltételek mellett oktathassanak, törvényesen kimondatik.

3. §. Ezen elvnek az egyetemnéli alkalmazása a közoktatási miniszterre bízatik, tudósítását ez, és egyéb e részben teendőik iránt a legközelebbi országgyűlésnek benyújtván.

20. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A Vallás dolgában.

1. §. Az unitária vallás törvényes bevett vallásnak nyilvánítottatik.

2. §. E hazában törvényesen bevett minden vallásfelekezetekre nézve, különbség nélkül, tökéletes egyenlőség és viszonyosság állapítottatik meg.

3. §. Minden bevett vallásfelekezetek egyházi és iskolai szükségai, közállodalmi költségek által fedeztessenek, s ez elvnek részletes alkalmazásával a ministerium az illető hitfelekezetek meghallgatásával a közelebbi törvényhozás elibe kimerítő törvényjavaslatot fog előterjeszteni.

4. §. A bevett vallásfelekezetek iskoláiba járhatás, valláskülönbség nélkül, mindenkinek kölcsönösen megengedtetik.

5. §. A ministerium rendelkezni fog, hogy a bevett vallásokat követő katonák saját vallásu tábori lelkészekkel láttassanak el.

6. §. Az 1844: 3-dik törvényczikknek rendelete a görög nem egyesült vallásuakra is kiterjesztetik.

7. §. Ha valamely község görög szertartásu lakosainak bár nagyobb része fogja jövődöben hitvallását megváltoztatni, — illy esetben a községi egyház az előbbi valláson hátra maradt lakosok birtokában hagyandó; — a mennyiben tehát a legujabb időkben is hasonló esetek közigazgatási tárgyalás alatt volnának, azok a fenebbi elvek szerint lesznek elintézendők; de ezen törvény elveinél fogva jelen állapotot visszahatólag foglaltatások által háboríttatni meg nem engedtetik, — a azért, a mely egyházak iránt folyó évi január első napjáig vagy kér-

dés nem támasztatott, vagy közhatósági elintézés jött közbe, azok kérdés alá többé nem vétethetnek.

8. §. A görög nem egyesülteknek vallásbeli és iskolai ügyeik iránti intézkedési joga is az álladalom felügyelése mellett ezennel biztosítván, e célból a magyar felelős ministerium lehető legrövidebb idő alatt, mindenesetre pedig a legközelebb tartandó országgyűlése előtt, egybehivandja az összes felekezet által választandó egyházi gyülekezetet, (congréssust) mellynek tagjai addig is, míg annak szerkezete törvény által rendeztetni fog, ez úttal, a különböző nyelvű népességre való tekintettel, oly arányban választandók, hogy az egyházi osztályból 25, a világból 75, s ezek közé a határvidékekről 25 követ küldessék.

21. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A nemzeti színről és ország czimeréről.

1. §. A nemzeti szín és ország czimere ősi jogaiba visszaállittatik.

2. §. Ennélfogva a három színű rózsza polgári jelképen újra felvétetvén, egyszersmind megállapittatik, hogy minden középületknél s közintézeteknél minden nyilvános ünnepek alkalmával, és minden magyar hajókon a nemzeti lobogó és ország czimere használtassék. — Egyébbiránt a kapcsolt részeknek szabadságukban hagyatván, hogy az ország színei és czimere mellett, saját színeiket és czimerüket is használhassák.

22. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A nemzeti őrseregről.

A személyes és vagyonbátorság, a' közcsend és belbéke biztosítása, az ország polgárainak örökösére bizatik; e tekintetből míg a' legközelebbi országgyűlés kimerítőleg rendelkezniék, a nemzeti őrsereg alakítására nézve következők határozatnak:

1. §. Mindazon honlakosok, kik városokban, vagy rendezett tanácsos ellátott községekben, 200 pengő forint

értékű házat, vagy földet, egyéb községekben fél telket, vagy ezzel hasonló kiterjedésű birtokot kizáró tulajdonul birnak, vagy ha illy birtokot nem birnak is, de 100 pengő forint évenkénti tiszta jövedelmök van, húsz éves koruktól ötven éves korukig — ha gazdai hatalom alatt nincsenek — a nemzet-őrseregbe beirandók, és fegyveres szolgálatot tenni tartoznak.

2. §. A nemzetőrséget királyi városokban, s rendezett tanácscsal ellátott községekben, a helybeli hatóság; más helyekre nézve pedig az illető megyei vagy szabad kerületi törvényhatóságok szerkezendik össze.

3. §. A nemzetőrségi fegyveres szolgálatra kötelezettekén kívül, az illető megyei, kerületi, városi vagy rendezett tanácscsal ellátott községi hatóságok, a nemzet-őrségbe még más olly honpolgárokat is besorozhatnak, kiket az alkotmányos rend fentartásában érdekletteknek, s e kitüntetésre méltóknak ítélnék.

4. §. A nemzetőrségből kirekesztetnek olly egyének, kik rablás, lopás, csalás, hitszegés, gyujtogatás, vagy gyilkosság miatt büntetve voltak.

5. §. Olly egyének, kik a 4-dik §-ban említett vétéseket, mint nemzeti örök követik el: az őrseregből az ellenök indítandó bünper befejezéseig ideiglenesen az illető törvényhatóság, vagy a helybeli előjáróság által azonnal ki-töröltetnek, és tőlök a' fegyver elvétetik.

6. §. Azoknak összeírására, kik az 1-ső §. rendelete szerint, mint nemzetőrök, fegyvert fogni tartoznak, a kormány rendeletének vétele után azonnal küldöttségeket fognak nevezni:

Megyékben, nem várva a közgyűlés tartását, a' kisgyűlések.

A Jász-kún és Hajdu kerületekben a főkapitány.

A szepesi XVI. városokban és a turopoljai kerületben a kerületi gróf.

Fiumei és bukkari kerületben a tenger melléki kormányzó.

Szabad kir. városokban, és rendezett tanácscsal ellátott községekben, a tanács.

7. §. Ezen küldöttségek a megyékben és szabad kerületekben az illető helybeli előjárósággal egyetértőleg járnak el, és a körülményekhez képest a helybeli őrseregnek alakítását is eszközlik.

8. §. Az 1-ső szakaszban említett egyéneknek szabadságára hagyatik, lovas vagy gyalog szolgálatot vállalni; a gyalog seregben mindazáltal szolgálatot tenni kötelesek mindazok kik a lovas sereghez nem soroztattak.

9. §. Tisztjeit kapitányig az őrsereg maga választja; s mihelyest e választások által az őrsereg alakítása megtörtént, megyékben, — az annak hatósága alatt álló rendezett tanácsú községekre nézve is — az alispán, sz. kir. városokban és szabad kerületekben pedig a főtisztviselő, a honvédelmi miniszternek, úgy az őrsereg számára, mint szerkezetére, 's megválasztott tisztjeire nézve jelentést teszen, mire a' kapitányságon felüli nemzetőr-tiszteket Magyarország a miniszter ajánlatára a nádor k. helytartó, a' kapcsolt részekben a' bán nevezendi ki.

10. §. A magyarországi nemzetőrség fővezérét hasonlóan a' nádor kir. helytartó nevezendi, a' kapcsolt részekben a' fővezérség a' bán, s ennek nemlétében a' kapcsolt részek alkapitányát, a magyar tengeremelléken pedig a' kormányzót illeti.

11. §. Az őrseregnek a fegyverforgatásbani gyakorlására és ezen gyakorlásoknak betanítására alkalmas katonai egyégekről, az illető törvényhatóságok felszólítása következtében a' kormány gondoskodik.

12. §. Azoknak, kik a szolgálathoz szükséges fegyvereket megszerezni nem képesek, fegyver a közállomány táraiból fog kiszolgáltatni.

13. §. A nemzetőrsereg minden tagjai a magyar rendes katonaság hasonló fokozatu tagjaival egyenlő rangúaknak tekintendők, díjt azonban, míg csak helybeli szolgálatot tesznek, nem húznak, külső szolgálatuk idejére díjuk a rendes katonaságéhoz hasonló létszert; melly díj, tulajdon községük határán kívül ugyan, de illető törvényhatóságuk kebelében szolgálatuk idejére, a törvényhatósági házi pénztárból, illető törvényhatóságuk határán kívüli

szolgálatuk idejére, pedig, az országos pénztárból fog fizettetni.

Felügyelés a fegyverekre.

14. §. Azon fegyverek, melyek a közállomány táraiból az őrsereg részére adatnak ki, a törvényhatóságok közvetlen számadása és felügyelése alatt állanak. Ennél fogva

15. §. Megyékben és szabad kerületekben helyenként a szükséges fegyvereket felosztani, és a helybeli eljáróság számadása alá kiadni, a törvényhatóságok fogják.

16. §. Ha valamely nemzeti őrs fegyverét, melyet a közállomány tárából nyert, midőn kívántatik, beadni nem tudná vagy elhagyta volna valamely részben romlani, a kárt megtéríteni tartozik.

Szolgálat.

17. §. A nemzeti őrsereg szolgálata, rendes és rendkívüli esetek szerint különbözik, a helybeli közcsend és béke rendszerinti vagy rendkívüli állapotához képest.

18. §. Midőn a közcsend és béke rendkívüli zavarodásának sem jelenségei nem mutatkoznak, sem pedig attól tartani ok nincs, hogy a közcsend és béke valamely erőszakos kitörések által felháboríthatatik, a nemzeti őrsereg szolgálata egyedül a szükséges rendőrségi intézkedések fentartására szorítkozik. E tekintetből

19. §. A helybeli őrtiszt intézkedendik azon sor és szám iránt, melyben a nemzeti örök, egymást felváltva, szolgálatot tenni fognak.

20. §. Kisebb rendetlenségek, ugymint: utczaí vagy korcsmai veszekedések meggátolása, a kihágók befogása, a befogott gonosztevőknek vagy kihágóknak a törvényes felsőbbség kezeibe általadása, ugyszinte mindenütt ott, hol a törvényes felsőbbségnek eljárásához karhatalom szükséges, a karhatalom kiszolgáltatása a nemzeti őrségnek általand kötelességében.

21. §. Rendkívüli esetekben, midőn a megzavart közcsend és béke helyreállítására rendkívüli eszközök kíván-

tatnak, minden besorozott nemzeti őr, akár következik reá sor szerint a szolgálat, akár nem, fegyvert fogni köteles.

22. §. A nemzeti őrség, a 21-dik §. esetét kivéve, szolgálatot tenni, csak tulajdon községének határain belől tartozik: — ellenben ha a 21-ik §. esetében a közcsend és béke valamely községben, a helybeli nemzeti őrség segítségével vissza nem állíthatatnék, illy esetben más községbeli nemzeti őrség is felszólítható, s felszólítása következtében tulajdon községének határain kívül is tartozik szolgálatot tenni.

23. §. A nemzeti őr fegyvert csak akkor foghat, ha szolgálatra felszólítatik; és a nemzeti őrségnek, fegyveresen, mint testületnek tanácskozni és végzéseket hozni nem szabad.

24. §. A nemzeti őrség szolgálatra csak a polgári hatóság által szólíttathatik fel, és őrálláson kívül minden egyéb esetekben, az őrscapattal polgári előjáró közbejövetele kívántatik.

25. §. Nemzeti őrség erőszakot csak akkor használhat, miután a polgári előjáró azt, s illetőleg azokat, kik ellen az erőszak használandó, a törvény nevében engedelmességre felszólította.

26. §. A nemzeti őr felszólítva szolgálatát teljesíteni feltétlenül tartozik, panaszt, ha nem sor szerint szólíttatott volna fel, parancsnokságánál tehet.

27. §. A szolgálat elleni vétségek eseteire, a büntetés és eljárás rendelet által fog meghatározatni.

28. §. A törvényben megállapított elvek korlátai között, rendelet által fog intézkedés tételni részletesen az őrserег egyenruhája és mindazokról, mik az őrserег alakításához, fentartásához, lőszerrel ellátásához, és az őrserегbeli szolgálat rendszeresítéséhez megkívántatnak.

29. §. E törvény végrehajtását, ha a helybeli körülmények, rendkívüli okoknál fogva, megkívánják, a ministerium az illető törvényhatóság tudósításának nyomán felüggesztheti.

30. §. Ha a helybeli körülmények miatt a nemzeti őrség felosztása szükséges, ez iránt Ő Felsége rendelet által intézkedni fog, de felosztás esetében, a felosztás után legfeljebb egy év alatt a felosztott nemzeti őrségi osztály ujjlag alakítandó.

31. §. A nemzeti őrsereg tagjai testi büntetéssel nem fenyegethetnek.

32. §. A jelen törvénynek alkalmazása, a kapcsolt részekben az ottani törvényes hatóságokra bízatik.

33. §. A király és haza elvárják, hogy a hon fiai, kiknek becsületére e törvény által a közállomány fentartása bízva van, kötelességöknek hiven és buzgósággal fognak megfelelni.

34. §. A nemzeti őrsereg zászlójára következő hitet tesz:

Én NN. esküszöm az élő Istenre sat. a királynak és alkotmánynak hűséget, előjáróimnak engedelmességet, — esküszöm, hogy polgártársaimnak személyét és vagyonát minden törvénytelen megtámadás ellen, előjáróim felhívására oltalmazom, a közcsendet, békét és nyugalmat sem nem háborítom, sem háborítani nem engedem, általában minden szolgálati kötelességemet, midőn tőlem megkívántatik, pontosan teljesítem, és leszek polgári előjáróim vezérlete alatt hű őrje az alkotmánynak, a törvénynek és a hazának. Isten engem sat.

35. §. A nemzetőrségi egész institutio a ministerium hatósága alá helyeztetik.

23. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Szabad királyi városokról,

1. §. A város, mint önálló köztörvényhatóság, közdolgait törvényes felsőbb felügyelés alatt, minden más törvényhatóságtól függetlenül, a köztörvény szerint igazgatja.

2. §. A városnak, mint törvényhatóságnak, rendőri, büntető és magánjogi tekintetben alá vannak vetve — kivéve a megyék székházait, és a valóságos hadi szolgálatban álló katonákat, azonban csak szorosan vett személyes és bünvádi kere-

setekre és szolgálati vétségeikre nézve, minden a város határában létező egyének és javak, különbség nélkül.

3. §. Az alatt, míg a városoknak rendezése iránt a törvény részletesen rendelkeznek, következők határoztatnak meg.

a) A városok felosztása.

4. §. Olly városok, melyekben 12,000 lakosnál kevesebb vagyon, kis városoknak, — melyekben 12,000 lakosnál több, de 30,000 lakosnál kevesebb vagyon, közép városoknak, — és melyekben 30,000 lakosnál több vagyon, nagy városoknak nevezetnek.

b) Tisztujításokról.

5. §. Az országgyűlési követek választásáról az egész országra nézve általánosan külön törvény rendelkezvén, a városi tisztviselők választására nézve ezennel határoztatik.

Választók.

6. §. A városi közönségnek, a nőket kivéve, mindazon tagjai, kik teljes korúak, sem atyai, sem gyámi, sem gazdai hatalom sem pedig elkövetett hűségtelenség, csempeszkedés, rablás, gyilkolás, és gyujtogatás miatt fenyték alatt nincsenek, törvényesen bevett valláskülönbségnélkül, választók ha;

a) A város határához tartozó, és a telekkönyvben tulajdon, vagy egyszersmind hitvесеik nevére is különleg beirt olly házat, vagy telket, egy év óta birnak, mellynek értéke kis városban 300 — közép városban 700 — nagy városban 1000, különösen Pest városában 2000 pengő forint; vagy

b) A város határában mint kézművesek, bejegyzett kereskedők, gyárosok, egy év óta telepedve vannak, tulajdon műhellyel vagy kereskedési teleppel, vagy gyárral birnak, és ha kézművesek, folytonosan legalább egy segéddel dolgoznak.

c) Tudorok, sebészek, ügyvédek, mérnökök, akadémiai művészek, tanárok, a magyar tudós társaság tagjai, kik a városban egy év óta telepedve vannak, és kis városban 40, — közép városban 60, — nagy városban 80, — Pest városban 100 pengő forint házbért fizetnek.

d) Ezeken kívül mindazok, kik a város kebelében két év óta telepedve vannak; és kis városban 200 — közép városban 400, — nagy városban 600, — Pest városban 800 pengő fo-

rint biztos jövedelmet, keresetük, vagy tőkeértékük után, kimutatni képesek.

e) Kik eddig városi polgárok voltak, ha a fenebbi pontokban leirt képességgel nem bírnak is.

7. §. A 6. §. a) pontja alatt kiszabott birtoklási idő nem kivántatik meg azon esetben: ha valaki a képesítő ingatlannak birtokába örökség útján jut.

8. §. A választási jogot senkitől, ki a 6. §-ban leirt képességgel bír, megtagadni vagy elvenni, semmi szín alatt nem lehet.

9. §. A 6-ik §-ban körülirt képességgel bíró választók a tisztviselőket, és városi képviselői testület tagjait fogják választani, a tisztújító székeken.

10. §. A választási jogot gyakorolni, csak személyesen lehet.

c. A tisztújítás megtartásáról.

11. §. A jelen törvény kihirdetése után a polgármester, illetőleg bíró, azonnal közös és nyilvános ülésben egybegyűjti az eddigi tanácsot, és választott polgárságot. E gyűlésben a tisztújítószék megtartására a gyűlés tagjai által elnök, egyszersmind küldöttségek választatnak, a választók összeírása végett; továbbá intézkedések tételnek az összeírási eljárás végrehajtása és a választás helye, és ideje körül.

12. §. A választás napján, a választott elnök előülése alatt: szinte nyilvános ülés tartatik; és e gyűlésben

13. §. Mindenek előtt küldöttségek választatnak a gyűlés tagjai által, a szavazatok összeszedésére, és a kijelölés feletti intézkedésre, titkos szavazás által, legalább tíz tagból, az összeírt választók közül alakítandók.

14. §. Szinte e gyűlésen, a tisztikarnak és választott polgárságnak tagjai eddig viselt hivatalaikról lemondanak, a választási elnök pedig a választás idejére kapitányt, tiszti ügyészt és jegyzőt helyettesít.

A tiszti-kar választásáról.

15. §. A tisztviselők közül a polgármester, főbíró, főkapitány, és alkapitányok, tanácsbeliek, jegyzők, tiszti ügyészek, levéltárnok, telekbíró, számvevő, tiszti főorvos, főse-

bész és főmérnök megválasztatnak. A választás kijelelés mellett, a kijelelés a kijelelő választmány által, a választási elnök közbejöttével történik.

16. §. A városokban jelenleg létező tisztviselők közül azon egyének, kik olly hivatalt viseltek, mely a jelen törvény kihirdetése előtt, éltök fogytáig rendszerint ujtás alá nem esett, fizetésöket éltök fogytáig megtartják; ellenben ha a jelen törvény szerint tartandó tisztujtás alkalmával, vagy az eddig viselt, vagy magasabb hivatalra megválasztatnak, a választást elfogadni kötelesek, különben nyugpénzöket elvesztik; — és szinte ugy elvesztik akkor, ha fenytő közkereset útján bármikor valamelly büntény miatt marasztaltatnak.

17. §. A számadással tartozó hivatalnokok ezúttal a városi törvényhatóságnak részletes elrendezéseig, eddig viselt hivatalaikban meghagyatnak ugyan: a pénz- és egyéb táraakra leendő felügyelés azonban a jelen törvény szerint választandó tanács felelősége alá helyheztétik; mely hogy ebbeli felelőségének teljes mértékben eleget tehessen, egyszersmind azon hatalommal ruháztatik fel, hogy tapasztalandó bármelly visszaélés, vagy hanyagság esetében, a számadókat a körülményekhez képest azonnal elmozdithassa, sőt le is tartóztathassa, és bünperbe idéztethesse, helyettük ideiglenesen más kezelöket nevezhessen, és általánosán a pénztárak biztosítása iránt minden szükséges intézkedéseket megtehessen.

Képviselők választásáról.

18. §. A képviselő testület tagjai kijelelés nélkül választatnak.

19. §. Ezen választásnak mikénti eszközlése, a választóknak a választás könnyítése tekintetéből kerületekrei elosztása, a szavazatok összeszedése, és minden egyéb, a választás körül előfordulható teendők iránt azon közös gyűlésben tétetik intézkedés, melyben a választók összeírása határoztatik el.

20. §. Az alatt, míg a törvény másképp intézkedend, képviselőül a város bármelly telepedett lakosa törvényesen bevett valláskülönbség nélkül, megválasztható.

21. §. A képviselőtestület kis városokban legalább 30; közép városokban legalább 82; nagy városokban legalább 157 tagból áll.

22. §. A képviselők száma, a legkisebb számon felül az állandó lakosok számához képest következőleg emelkedik:

a) Kis városokban az első 1500 számon felül, minden 200 lakos után, az első 30 képviselőhez adatik egy képviselő.

b) Közép városokban az első 12,000 számon felül, minden 400 lakos után, az első 82 képviselőhez adatik egy képviselő.

c) Nagy városokban, az első 30,000 számon felül, minden 800 lakos után, az első 157 képviselőhez adatik egy képviselő.

23. §. A képviselők a közgyűléseken személyenként tanácskozási joggal és határozó szavazattal bírnak.

24. §. Minden választásokra a szavazás a választók által titkosan történik.

A tanács- és közgyűlésekről.

25. §. Az alatt, míg a törvény részletesen intézkedend, a tanács azon hatósággal ruháztatik fel, mellyel jelenleg a megyei kis-gyűlések bírnak, — a közgyűlés pedig ugyanazon hatósággal, mellyel a megyei közgyűlések vagynak ellátva, kivéve a be- és kitáblázásokat, továbbá azon kérdéseket, mellyek szoros értelemben bírói eljárást igényelnek, vagy bírói zár megrendelését foglalják magokban.

26. §. Mind a közgyűlésnek, mind a tanácsnak ülései nyilvánosak.

27. §. Az ülésekben a hallgatóságnak a tanácskozásokat megháborítani nem szabad. A csendet fentartani az elnök kötelessége, és e részben különösen e célból a tanács által választandó csendisztiek vezérlete alatt a nemzeti őrsereg ügyel.

28. §. Az állandó szakbizottmányok hatósága, millyenek az árvai, gazdasági, szépítési és egyéb bizottmányok, jelen állapotban megtartatik, a bizottmányok közvetlenül a tanácscsal, a tanács által pedig a közgyűléssel állnak összefüggésben.

29. §. A közgyűlés áll: a városi tisztviselőkből és képviselőkből együttvéve, — elnöke a polgármester, vagy akadályozása esetében a legidősb tanácsbeli. — Határozat hozatalára pedig kis városokban legalább 20, — közép városokban legalább 30, nagy városokban legalább 40 tag együttléte szükséges.

30. §. Közgyűlést tartani kell minden hónapban legalább egyszer, lehet ezenkívül többször is, valahányszor ezt vagy a közgyűlés előre megrendeli, vagy a tanács, s illetőleg polgármester, sürgető körülmények miatt szükségesnek tartja.

24. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A községi választásokra nézve.

1. §. A szabad királyi városokról ideiglenesen rendelkező 23. törvényczikkely, mennyiben a választásokról, választókról, és képviselőkről szól, a szepesi XVI. városokra, és azon községekre is kiterjesztetik, mellyek első bírósági hatósággal ellátott rendezett tanácscsal vagy már birnak, vagy ennekutánna fognak a megyék meghallgatása mellett a ministerium javaslatára Ő Felsége, illetőleg a kir. helytartó által felruháztatni.

2. §. A rendezett első bírósági hatóságú községeknek közigazgatási állása, a törvény további rendeleteig jelen állapotában megtartatik.

3. §. Az első bírósági hatóságú rendezett tanácscsal el nem látott községeken, az előjárók választása iránt ideiglenesen a megyék fognak intézkedni.

25. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A Jász-kun kerületekről.

Ideiglenesen, míg a törvény a Jász-kun kerület beszerkezetéről részletesen intézkednék, a kerületi tisztviselők és közgyűlési képviselők választására nézve következők rendeltetnek:

1. §. A kerületi tisztviselőket ugyanazok választják: kik az országgyűlési követeket fogják V. törvény cz. szerint választani.

2. §. A közgyűlési képviselőket a községi választók választandják, egyedül a községi képviselők közül.

3. §. Közgyűlési képviselő, minden jász-kún község részéről 4 választatik.

4. §. A kerületi tisztviselők kijelelés mellett, a kerületi képviselőtestület tagjai kijelelés nélkül, választatnak.

5. §. A kijelelendők névsorának elkészítése végett a tisztujítást megelőző közgyűlés által hat tagból álló küldöttség fog választatni, mely a nádori főkapitánnyal szótöbbség szerint intézkedendik.

6. §. Az ezen törvény kihirdetése után azonnal a nádori főkapitány az eddigi szokott alakban közgyűlést hirdet, és e közgyűlés által küldöttségek fognak nevezetni, a kerületi választók összeírása végett, továbbá intézkedés tételik a községi választóknak ugyanezek által leendő összeírása, a községbeli előljárók és képviselők megválasztása, ugyszint a kerületi képviselőtestület megválasztása iránt.

7. §. Miután minden községekben a helybeli választások, és a kerületi képviselőtestület tagjainak választása megtörtént, a nádori főkapitány eziránt értesülvén, kerületi tisztujítószéket, és ezt megelőzőleg közgyűlést hirdet, mely közgyűlésre a jelen törvény szerint megválasztott kerületi képviselőtestület tagjai is meghivandók.

8. §. E közgyűlésben a tisztujítás tartása tekintetéből szükséges intézkedések megtételnek; a szavazatok összeszedésére küldöttség választatik; az eddigi tisztviselők pedig hivatalaikról lemondván, a tisztujítás idejére csendbízost, tiszti ügyészt és jegyzőt, a nádori főkapitány helyettesít.

9. §. Mind a képviselők, mind a tisztviselők választására a szavazás titkosan történik.

A közgyűlésekről.

10. §. A közgyűléseknek elnöke a nádori főkapitány, ennek akadályozása esetében az alkapitány, — tagjai a kerületi tisztviselők és kerületi képviselők, ezeken kívül minden külön községből a főbíró és főjegyző, személyenkinti egyes szavazattal.

11. §. A közgyűlés ülései nyilvánosak.

12. §. A csendet fentartani az elnök kötelessége, és ennek rendelkezése alatt a nemzeti őrsereg vigyáz fel.

13. §. Közgyűlés tartatik minden évnegyedben egyszer; tartathatik gyakrabban is a körülményekhez képest, ha vagy maga a közgyűlés előre megrendeli, vagy az elnök-kapitány szükségesnek látja.

A közigazgatásról.

14. §. Mig a törvény a közigazgatás alakításáról részletesen intézkedend, a közigazgatás formái és módja azon változásokon kívül, mellyek a jelen törvénynél fogva szükségesek, az eddigi gyakorlat szerint meghagyatik.

15. §. A redemptióból eredő magánjogi viszonyok, és haszonvételek, a törvény további rendeleteig ezennel világosan fentartatnak.

26. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A Hajdú kerületről.

Ideiglenesen, mig a törvény a Hajdu kerület belszerkezetéről részletesen intézkednék, a kerületi tisztviselők, és közgyűlési képviselők választására nézve következők rendeltetnek:

1. §. A kerületi tisztviselőket ugyanazok választják kik az országgyűlési követeket fogják az 5. törvény szerint választani.

2. §. A kerületi és városi tisztviselők kijelelés mellett, a városi képviselői testületek tagjai pedig kijelelés nélkül választatnak.

3. §. A kijelelendők névsorának elkészítése végett a tisztujtást megelőző közgyűlés által 6 tagból álló választmány fog választatni, melly a főkapitánnyal szótöbbség szerint intézkedend.

4. §. Ezen törvény kihirdetése után azonnal a főkapitány az eddigi szokott alakban közgyűlést hirdet, és e közgyűlés által küldöttségek fognak neveztetni a kerületi választók összerírása végett; továbbá intézkedés tételük a városi választók-

nak ugyanezek által leendő összeírása, a városi tisztviselők és képviselők megválasztása iránt.

5. §. Miután minden városokban a helybeli tisztviselők, és a képviselő testület tagjainak választása megtörtént: a főkapitány ez iránt értesülvén, kerületi tisztújító székét, és ezt megelőzőleg közgyűlést hirdet, mely közgyűlésre a jelen törvény szerint megválasztott városi helybeli képviselő testület tagjai is meghivandók.

6. §. E közgyűlésben a tisztújítás tartása tekintetéből szükséges intézkedések megtételnek, a szavazatok összeszedésére küldöttség választatik, az eddigi tisztviselők pedig hivatalaikról lemondván, a tisztújítás idejére csendbizont, tisztügyészt, és jegyzőt a főkapitány helyettesít.

7. §. Mind a képviselők, mind a tisztviselők választására a szavazás titkosan történik.

A közgyűlésekről.

8. §. A közgyűléseknek elnöke a főkapitány, ennek akadályozása esetében az alkapitány, tagjai a kerületi tisztviselők, és városi képviselők, ezeken kívül minden külön városokból a főhadnagy, és főjegyző, személyenkinti egyes szavazattal.

9. §. A közgyűlés ülései nyilvánosak.

10. §. A csendet fentartani az elnök kötelessége s ennek rendelkezése alatt a nemzeti őrsereg vigyáz fel.

11. §. Közgyűlés tartatik minden évnegyedben; tartatnak gyakrabban is, a körülményekhez képest, ha vagy maga a közgyűlés előre megrendeli, vagy az elnökkapitány szükségesnek látja.

A közigazgatásról.

12. §. Míg a törvény a közigazgatás alakításáról részletesen intézkedend, a közigazgatás formái és módja, azon változásokon kívül, melyek a jelen törvénynél fogva szükségesek, az eddigi gyakorlat szerint meghagyatik.

13. §. Az adományból eredő magánjogi viszonyok és haszonvételek a törvény további rendeleteig ezennel világosan fentartatnak.

14. §. A Hajdu kerületben jelenleg működő királyi biztosság, és egyéb a Hajdu kerület belszerkezetére, illetőleg a Hajdu kerületi lakosok közötti személyes álladalmi viszonyokra vonatkozó eddig kibocsátott, s e törvénnyel ellenkező kormányrendeletek ezennel megszüntetnek.

27. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Fiume és Buccari szabad tengerkereskedési kerületekről.

1. §. A két kerületek külön két törvényhatóságot képeznek; mint ilyenek törvényhatósági beldolgaikat egymástól függetlenül intézik; — az ország többi törvényhatóságaival, valamint kormányával és főtörvényszékeivel közvetlenül leveleznek, s mint más törvényhatóságok, beldolgaikra nézve a törvény határai között felsőbb felügyelés alatt szabályokat alkotnak.

2. §. A kerületek törvényhatósága alá büntető, rendőri, és magánjogi tekintetben alá vannak vetve minden a kerületek határain belől létező egyének és javak különbség nélkül, kivéve a szolgálatban álló katonákat, azonban csak szorosan vett személyes és bűnvádi keresetekre szolgálati vétségeikre nézve, továbbá a váltó kereskedési és tengerügyelői, tanácsbirósági illetőségéhez tartozó ügyeket és személyeket. —

3. §. Mind Fiume mind Buccari kerületben törvényhatósági főtisztviselő az alkapitány, ki egyszersmind rendes elnöke a közgyűlésnek és kapitánysági törvényszéknek is. Az alkapitány akadályozása esetében helyette a kapitánysági törvényszék legidősb tagja elnököl. Mindenik kerületnek külön alkapitánya van, kit ő felsége nevez.

4. §. A szóbeli bíróságot illetőleg az 1836: 20. és 1840: 11. törvények e kerületekre is kiterjesztetnek. A közgyűlés által választandó két kerületi bíró, és törvényszéki főjegyző fogják szóbeli perekben a bírói széket együtt képezni.

A patriciusokról.

5. §. A jelenleg létező patricius családok czimeiket megtartják; az eddig kinevezett patricius tanácsnokok, a közgyűlésben a képviselőkkel együtt részt vesznek, és általában minden képviselői jogokkal birnak; jövőben mindazonáltal patricius tanácsnokot nevezni nem lehet.

A választókról.

6. §. A két kerületben választók: a községnek mindazon tagjai, kik a szabad királyi városokról szóló 23. törvényben a hasonló népességű szabad királyi városokra nézve megállapított képességgel birnak, továbbá a patricius tanácsnokok, bár a szükséges értéki képességgel nem birnak is, végre a hajóskapitányok és hajósírnokok.

7. §. A választási jogot senkitől, ki a 6dik §ban említett értéki képességgel bir, megtagadni vagy elvenni semmi szin alatt nem lehet.

8. §. A 6dik §ban említett választók a kerületi bírakat és képviselőket fogják választani, a kerületi tisztujtó székeken.

9. §. A választási jogot gyakorolni csak személyesen lehet.

A tengermelléki főkormányzóról.

10. §. A tengermelléki főkormányzó, mindakét kerületeknek közös főkapitányok, elnöke a kerületekben a tisztujtó székeknek és a követválasztási gyűléseknek; elnöke továbbá a helybeli királyi kormányzéknek, és a kerületeknek mint törvényhatóságoknak, közvetlen közigazgatásán kívül, minden egyéb hivatalos köre épségben megtartatik.

A képviseletről.

11. §. A képviselők a patricius tanácsnokokkal és tisztviselőkkel együtt a kerületi közgyűlésekben tanácskozó és határozó szavazattal birnak, de különválva gyűlést nem tarthatnak.

12. §. Az alatt, mig a törvény másképp rendelkezend, képviselőkül a kerület bármelly letelepedett lakosai megválaszthatók.

13. §. A képviselők száma annyi leendő, mennyi a szabad királyi városokról szóló 23. törvényben, a hasonló népességű királyi városokra nézve, megállapított.

A választásokról.

14. §. A képviselők kijelölés nélkül választatnak.

15. §. A kerületi bírák a kijelölendők közül választatnak.

16. §. Minden választás titkos szavazás által történik.

A választások megtartásáról.

17. §. A jelen törvény kihirdetése után, a tengermentési kormányzó az eddigi szokott alakban mindenik kerületben külön tartandó közgyűlést hirdet, melyben intézkedések tételnek a választók összeírására, és a választás helye és ideje körül.

18. §. Ugyan e gyűlésben tételik intézkedés a képviselők választása iránt is, e tekintetben különösen a szavazatok öszveszedése, és a választóknak kerületekrei felosztása iránt.

19. §. A választás napján szinte közgyűlés tartatik, melyben az eddigi kerületi bírák hivatalaikról lemondván, a gyűlés tagjai által, a választók közül, legalább tíz tagból alakítandó bizottmány választatik, a kijelölés feletti intézkedésre.

20. §. A kijelölés — a kijelölő választmány és a kormányzó által szótöbbséggel állapítatik meg.

21. §. Az alatt, míg a törvény másképp rendelkezend e törvény szerint csak a kerületi bírák, illetőleg képviselők választatnak, és három évről három évre ujíttatnak; a képviselők helyei csak új választás által, a rendes időszaki választások alkalmával tölthetnek be; ellenben ha a tisztviselők soraiban üresség időközben támad; illy tisztviselők helyett a közgyűlés által ajánlandók közül ideiglenesen a tengermentési kormányzó, — mint a két kerületnek főkapitánya, helyettesít.

22. §. Az igazgatósági bírák a közigazgatásnak külön szakaira külön választatnak.

23. §. A kerületi bírák megválasztása után a képviselők választatnak meg.

A tanács- és közgyűlésekről.

24. §. A tanácsnak és közgyűlésnek hatósága az alatt, míg a törvény a közigazgatásnak mikénti elrendezése iránt részletesen intézkedik, jelen állapotában megtartatik.

25. §. Mind a közgyűlésnek mind a tanácsnak ülései nyilvánosak.

26. §. Az ülésekben a hallgatóságnak a tanácskozássokat megháborítani nem szabad. A csendet föntartani az elnök kötelessége, és az ülésben különösen e czélból a tanács által választandó csendtisztok vezérlete alatt a nemzeti őrsereg ügyel.

27. §. A közgyűlés elnöke az alkapitány akadályozása esetében a kapitánysági törvényszék legidősb tagja; tagjai a tisztviselek, patricius tanácsnokok, és képviselők, személy szerinti egyenlő szavazattal.

28. §. Közgyűlés tartatik minden hónapban legalább egyszer, lehet ezenkívül többször is, valamennyiszer a közgyűlés előre megrendeli, vagy a tanács, s illetőleg alkapitány — sürgető körülmények miatt szükségesnek tartja.

29. §. A katonaállítástól ezen kerületek, kikötői minőségöknél fogva, a tengeri kereskedés és hajókázás fölvirágzása tekintetéből, fölmentetnek, — és e részbeni kiváltságos szabadságaik törvényileg megerősítetnek.

28. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A nádori méltósághoz kötött hivatalokról.

Cs. kir. Főherczeg István nádor, mint Ő Felségének az ország távollétébeni teljhatalmu kir. helytartója, személyének sérthetlensége s helytartóilag gyakorlott legfelsőbb jogai mellett a felelős ministeriumnak törvény értelmében alárendelt hivatalokat nem viselhetvén, Ő cs. kir. Főherczegsége ugy Pest Pilis és Zsolt törvényesen egyesült megyék örökös főispánysága, mint a jász-kunok grófsága gyakorlatáról, Ő Felségének az országbéli távolléte idejére lemond, s ennek következtében ezen időre rendeltetik:

1. §. Pest, Pilis és 'Solt törvényesen egyesült Vármegyék főispánságát ezen hivatalnak helytartója viseli, ki is a többi főispánságokra nézve törvényesített kinevezési viszonyba helyeztetik, s hivatala a többi főispánságokkal egyenlő rangra emeltetvén, neki az országgyűlésen a főrendi táblánál ülési és szavazati joga leend.

2. §. A Jász-Kun kerületek nádori főkapitánysága főispáni rangra s hatóságra emeltetik, s ezen kerületekre nézve Ő Fensége a nádor királyi helytartó, törvényes jogait, az illető felelős ministerium útján gyakorlandja.

3. §. A Jász-Kun kerületek által a nádornak fizetni szokott tiszteletdíj, eddigi állapotában továbbá is fentartatik.

29. TÖRVÉNYCZIKKELY.

Az ország közhivatalnokairól.

A közigazgatásnak a ministeri felelősséggel öszhangzásba hozatala tekintetéből, a kormányi kinevezéstől függő közhivatalok iránt rendeltetik:

1. §. A törvény útján kívüli elmozdithatlanság, egyedül az igazság szolgáltatásával megbízott birói hivatalokra szorítatik.

30. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A felelős ministerségnek a közlekedési tárgyak iránti teendőiről.

Az 1836: 25. 1840: 40. törvényczikkekben a vasutak és csatornák engedményezéséről szóló rendeletek jövőre nézve ezennel eltöröltetvén, a törvényhozás további intézkedéseig ideiglenesen következők határozatnak:

1. §. Felhatalmaztatik a felelős ministerség, hogy a készőlőben levő vasutak s megkezdett vizszabályozásoknak, ha és a mennyire azok a közkereskedést előmozdítják, lehető folytatásához s befejezéséhez segédkezeket nyujtsen, s a közállomány befolyását ezekre nézve biztosítsa.

2. §. A még meg nem kezdett vaspályavonalokon egyes társulatok által netalán tett felmérési s előmunkálati költségek kárpótlása iránt a felelős ministerség — fentartván azokra a közállomány építkezési jogát — lépjen egyezkedésre, s terjessze helybenhagyás végett a közelebbi törvényhozás elibe.

3. §. A ministerium felhatalmaztatik: hogy Buda-Pestből, mint a haza szívéből a határszélekig irányzandó 6 uj vaspályavonalokat, előleges műtani megvizsgálás után, s különösen országos szempontból, figyelmeztve a helyi körülményekre is, tervezzen, s ha lehetséges ezen irányokban a munkát, különösen pedig Fiume felé, tettleg is, idővesztés nélkül, megkezdesse.

4. §. E célokra felhatalmaztatik az összes ministerium, egész 10 millio forintig alapot alkotni, melly az ország által biztosittatik, s mellyből 8 millió forint erejeig vasutakra, 2 millió forintig pedig vizszabályozásra a szükséghez képest pénzüsszegek fordittathatnak.

5. §. A hatóságokban még most fenálló közmunkáknak törvényszerinti alkalmazására a ministerség ügyel fel, mellynek tisztéhez tartozand: a létező utak, hidak s más közlekedési eszközök fentartásáról is, az illető hatóságokkal egyetértve, ideiglenesen intézkedni.

6. §. A vizek szabályozására eddig kijelölt pénzalapnak fölhasználására a felelős magyar ministerium ezennel továbbra is utasittatik.

31. TÖRVÉNYCZIKKELY.

A színházakról.

A színházakra nézve ideiglenesen rendeltetik:

1. §. Színházak ezután az illető törvényhatóság engedelmé nélkül nem nyitathatnak.

2. §. A színművek előadhatására nézve eddig a könyvvizsgálók által gyakorolt vizsgálat eltöröltetik.

3. §. A pesti magyar nemzeti színház igazgatóját kivéve, színpadon bármintemű nyilvános színi előadások csak az illető helybeli hatóság tudtával és engedelmével történhetnek; ezen kívül minden színházak, a pesti magyar nemzeti színházat sem véve ki, rendőri felügyelés tekintetében, a helybeli hatóság alá rendeltetnek.

4. §. Ki az 1ső és 3dik §. rendelete ellen vét, az, elsőbb esetben a színház bezáratásán felül 1000 forintig terjedhető, és az országos pénztárba adandó pénzbírsággal fog büntettetni.

5. §. A színház bezáratása elnökileg történhetik, a büntetés pedig rövid szóbeli peruton fog kimondatni.

B e f e j e z é s.

Mi tehát kegyesen meghallgatván és kegyelmesen elfogadván említett hiveinknek, fennevezett Magyarországunk és a hozzá kapcsolt részek egyházi főrendeknek, zászlósainak, országnagyainak s nemeseinek az uraknak, ugy egyéb Karok és Rendeknek alázasos könyörgését és esedezését, mindazon felhívott, Nekünk fenérített módon benyújtott törvényczikkelyeket ezen levelünkbe szórul szóra beigtatni és beiratni rendeltük, s azokat és összesen s egyenként, az azokban foglaltakat helyeseknek, kedveseknek és elfogadottaknak vallván, hozzájuk királyi megegyezésünket és jóváhagyásunkat adtuk, s azokat királyi hatalmunknál fogva elfogadtuk, helybenhagytuk, helyeslettük és megerősítettük; biztosítván az előemlített hű Karokat és Rendeket a felől, hogy minden a fenbeiktatott törvényczikkelyekben foglaltakat mind

Minmagunk megtartjuk, mind pedig minden Más Híveink által megtartatjuk, miként is azokat jelen levelünk ereje s tanúsága szerint elfogadjuk, helybenhagyjuk, helyeseljük és megerősítjük.

Kelt a Mi őszintén kedvelt hívünk tekintetes és nagyságos németujvári gróf **Batthyány Lajos** magyarországi miniszterelnökünk kezéből szabad királyi Pozson városunkban szentgyörgyhó tizenegyedik napján az ur ezer nyolczszáz negyven nyolczadik esztendejében, magyar, cseh stb. országi uralkodásunk tizenegyedik évében. Isten szentegyházait a Krisztusban, főtisztelendő, tisztelendő és tisztos atyák: tekintetes és nagyságos fogaraszöldi örökös gróf Nádasdy Ferencz kalocsai főegyház érseke (az esztergomi és egri érsekszékek üresek lévén); — tusnádi Kovács Miklós erdélyi; — Hám János szatmári; — nagykéri Scitovszky János pécsi; — palugyai és bodafalvi Palugyai Imre nyitrai; — barlabasseveczi Ossegovich Imre zengi és modrusi, vagyis korbói; — Smiczik-lász Gábor körösi egyesült görög szertartásu; — krivinai Lonovics József csanádi; — Kukovich József bosznai vagyis diakovári és szerémi; — Popovics Vazul munkácsi egyesült görög szertartásu; — váralljai Haulik György zágrábi; — ocskai Ocskay Antal kassai; — vásonkői gróf Zichy Domokos veszprémi; — Erdélyi Vazul nagyváradi és Gaganecz József, eperjesi egyesült görög; — bezdedi és kishákai báró Bémer László nagyváradi deák szertartásu; — Balassa Gábor szom-

bathelyi; — kisapponyi Bartakovics Béla rozsnai; dezseri Rudnyánszky József besztercei (a váci, szepesi, székesfejvári és győri püspöki székek üresek lévén) — Schrott József egyházilag egyesült nádorfejvári és végszendrei; Miskolczy Márton knini felszentelt; Karner Antal bácsi; — sági Sághy Mihály novi Egyházak választott püspökei szerencsésen kormányozván.

Többször említett Magyarországunk főispánságait és tisztségeit pedig: fenséges István ausztriai főherceg ur, Magyarországunk Nádor-ispánja és királyi Helytartónk, tekintetes és nagyságos székhelyi Majláth György országbiránk, buzimi báró Jellachich József, Dalmát-, Horvát-, és Tótországaink bánja, — buzini gróf Keglevich Gábor főtárnok, — vásonkői gróf Zichy Ferencz főajtónálló, — németújvári örökös gróf Batthyány Imre főlovász, — székhelyi gróf Majláth Antal főasztalnok, — buzini gróf Keglevich János főudvari mestereink; — hajnászkői gróf Vécsey August magyar nemes testőrző seregünk kapitánya; szigeti Szerencsy István főpohárnok; — fogarásföldi örökösgróf Nádasdy Ferencz főkamarás mestereink; — erdődi gróf Pálffy Károly pozsoni gróf és más többek számosan viselvén.

Ferdinánd s.k.

(P. H.)

Gróf Batthyány Lajos s.k.

T á r g y m u t a t ó.

Lap

1.	Törvénycsikkely: Dicsőült JÓZSEF nádor' emléke törvénybe iktattatik	7
2.	— Fenséges cs. kir. ausztriai Főherczeg ISTVÁN Magyarország Nádorává választatik	—
3.	— Független m. felelős ministerium alakításáról	9
4.	— Az országgyűlés évenkénti üléseiről	13
5.	— A' követeknek népképviselőt alapján választásáról	15
6.	— Az 1836: 21. t. cz. foganatosításáról	28
7.	— Magyarország és Erdély egyesítéséről	29
8.	— A közös teherviselésről	30
9.	— Az urbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot) dézsma, és pénzbeli fizetések megszüntetéséről	—
10.	— Az összesítésről, legelő elkülönözésről és faizásról	31
11.	— Azon ügyekről, melyek eddig a földesúri hatóságok által intéztettek	33
12.	— Az úrbéri megszüntetett magán úri javadalmak státus. adóssággá leendő átváltoztatásáról	34
13.	— A papi tized megszüntetéséről	35
14.	— A hitel-intézetéről	36
15.	— Az ősiség eltörléséről	37
16.	— A megyei hatóság ideiglenes gyakorlatáról	—
17.	— A megyei tisztválasztásokról	38
18.	— Sajtó-törvény	39
19.	— A magyar Egyetemről	45
20.	— A vallás dolgában	46
21.	— A nemzeti színről és ország czimeréről	47
22.	— A nemzeti őrseregről	—
23.	— A szabad királyi városokról	52
24.	— A községi választásokra nézve	57
25.	— A Jász- Kún-Kerületekről	—
26.	— A Hajdu-Kerületről	59
27.	— A Fiumei és Buccari szabad tenger kerületekről	61
28.	— A nádori méltósághoz kötött hivatalokról	64
29.	— Az ország közhivatalnokairól	65
30.	— A felelős ministerségnek a közlekedési tárgyak iránti teendőiről (10 millió pengő for.)	—
31.	— A színházakról	66

F Ü G G E L É K.

I. Határozata

a' Karok és Rendeknek — az 1848. országgyűlési Követek szavazatáról.

(Országgyűlés — Pozsony — 1848 Mart. 14-én Röpiratok
135. száma.)

A Karok és Rendekek elhatározták:

1. A megyéknek, Horvátországnak, Szabad királyi Városoknak, szabad kerületeknek és egyházi Rendnek követeik: „e jelen országgyűlésen egyenlő szavazatot fognak személyenkint gyakorolni.”

2. A Karok és Rendekek Táblája üléseit folytonosaknak nyilvánítja mind addig, míg meglesznek alkotva azon törvények, melyek a jelen körülmények között a szabadságnak, rendnek, önálló alkotmányosságnak és nép-érdekeknek biztosítására addig is szükségesek, míg a törvényhozási munka — egy a nép-képviselőlet alapján összehívandó új Képviselő-Testület által folytatathatnak.

II. Határozata

a' Karok és Rendeknek az országgyűlési szállások iránt.

(Országgyűlés, Pozsony, 1848. April 5. Röpiratok 304. száma)

Kérdés támadván az országgyűlési szállásoknak mikénti fizetéséről alkotott 1844-dik évi 11. törvénycikkely tizenegyedik §-ának értelme felett: — mennyiben azon § rendelete szerint az országgyűlési szállások azon fertálynak, melyben az országgyűlés megnyitott, kezdetől, azon fertálynak, melyben az országgyűlés befejeztik végéig fizetendőek:

A Karok és Rendekek kijelentik: miképpen az említett 11. §-nak sorait, a 9. §-al összetartva, olly értelemben vesznek, hogy a fertályok nem a helybeli szokás, — hanem az

évnék Január 1ső napjától számítandók: mennyiben a 9. § nem csupán egy (Pozsony) hanem bármely városa nézve intézkedik, melyben az országgyűlésnek ülései tartatnak.

Továbbá: hogy önként értetik: miszerint az 1844: 11. törvénycikkely csak azon szállásokra alkalmazandó melyek a főlovászmesteri hivatal közben jöttével jeleltettek ki: oly Szállások iránt tehát, melyek nem ez uton, hanem magán szerződés által vannak bérelve, a szerződési feltételek határozzók.

III. Kegyelmes királyi levél.

A ministerek kinevezéséről.

Kedves öcsém, fenséges főherczeg Nádor ur!

Gróf Batthyány Lajos minister-elnöknek, Kedveltséged által folyó hó 3ról Elibem terjesztett előadása következtében:

Deák Ferenczet, — Igazság

Báró Eötvös Józsefet, — Vallás és Nevelés

Herczeg Esterházy Pál, — a kapcsolt birodalmam többi részeivel érintkezések

Klausál Gábor, — Földmivelés, ipar és kereskedelem

Kossuth Lajos, — Pénzügy

Mészáros László, — Hadügy

Gróf Széchenyi István, — Közlekedési és közmunkák, végre

Szemeré Bertalant, — Belügy — *ministereimné* kegyelmesen kinevezem.

Bécs, April 7. 1848.

FERDINÁND s. k.

PESTEN,
NYOMATY TRATTNER-KÁROLYINÁL,
URI UTCZA 453.

